

R O M Â N I A
INSTITUȚIA AVOCATUL POPORULUI
OMBUDSMAN

B-dul Iancu de Hunedoara, nr. 3-5, Sector 1, cod 71.204, București

Telefon / Fax: 231.50.00 e-mail: avp@fx.ro

RAPORT DE ACTIVITATE

(18 iunie 1997 – 31 decembrie 1998)

RAPORTUL DE ACTIVITATE

A INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

(18 iunie 1997 – 31 decembrie 1998)

Cuprins

	Pag
I. Introducere	2
I.1. <i>Începuturile activității instituției Avocatul Poporului</i>	2
I.2. <i>Relația cu publicul și cu administrația publică</i>	3
I.3. <i>Condițiile în care a funcționat instituția Avocatul Poporului</i>	5
I.4. <i>Organizarea și structura instituției Avocatul Poporului</i>	7
I.5. <i>Prezentarea generală a modului de funcționare a instituției Avocatul Poporului</i>	9
II. Activitatea instituției Avocatul Poporului în perioada 18 iunie 1997 – 31 decembrie 1998	12
II.1. <i>Prezentarea activității. Surse de sesizare</i>	12
II.2. <i>Cereri înregistrate</i>	13
II.3. <i>Prezentarea unor cazuri</i>	28
II.4. <i>Audiențele</i>	58
III. Relațiile instituției Avocatul Poporului cu alte instituții din țară și străinătate	62
III.1. <i>Relațiile cu instituțiile statului</i>	62
III.2. <i>Relații cu organisme ale societății civile</i>	63
III.3. <i>Relații internaționale</i>	64
IV. Măsurile pentru promovarea instituției Avocatul Poporului	67
V. Recomandări de modificare a legislației	69
VI. Situația financiar-contabilă a instituției Avocatul Poporului	73

I. INTRODUCERE

1. Începuturile activității instituției Avocatul Poporului

Prezentarea acestui prim Raport de activitate a instituției Avocatul Poporului - a cărei principală misiune este de a veghea la corectitudinea relațiilor dintre administrația publică și cetățean - constituie și un debut în exercițiul prerogativelor prevăzute de art. 57 din Constituția României.

Faptul că instituția Avocatul Poporului era o creație nouă în cadrul celorlalte instituții ale statului a influențat în mare măsură primele luni de activitate. Înființarea unui asemenea mecanism extrajurisdicțional de apărare a drepturilor și libertăților cetățenilor în raporturile acestora cu autoritățile publice reprezintă o premieră absolută pentru statul de drept din România. Totul avea să fie nou, începând cu modul de organizare și funcționare a instituției și terminând cu inserarea sa în structurile și organismele statului.

Fiind primul Raport de activitate al avocatului poporului în fața Parlamentului, considerăm că este necesar și un scurt istoric. În 1991, CONSTITUȚIA ROMÂNIEI prevedea, în Titlul II, Cap. IV, înființarea instituției, stabilind totodată modalitatea de numire, rolul și atribuțiile avocatului poporului. După cum rezultă și din dezbaterile Adunării Constituante, legiuitorul a conceput o instituție care să completeze în mod organic structurile unui stat modern, democratic, deschis civilizației occidentale.

Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului a fost adoptată și promulgată în luna martie 1997. Au urmat alegerea avocatului poporului de către Senat, la 20 mai 1997 și depunerea jurământului în fața președinților celor două Camere ale Parlamentului României, la 18 iunie 1997.

Din acest moment, primele luni de activitate s-au concentrat în două direcții principale: elaborarea Regulamentului de organizare și funcționare a noii instituții, respectiv demersurile pentru obținerea unui sediu. Acestea au reprezentat prima etapă de organizare a instituției, în vederea pregătirii funcționării la parametri normali, conform atribuțiilor stabilite prin lege. În toamna aceluiași an se fac și primele angajări cu un minim de persoane necesare pentru primirea și înregistrarea cererilor, precum și pentru gestionarea fondurilor alocate de Guvernul României din rezerva bugetară.

La 1 decembrie 1997 sunt numiți cei doi adjuncți ai avocatului poporului, iar două zile mai târziu, la 3 decembrie 1997, aceștia depun jurământul în fața a doi vicepreședinți ai celor două Camere ale Parlamentului României.

O dată cu aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului de către Biroul Permanent al Senatului și cu publicarea acestuia în Monitorul Oficial, la 9 decembrie 1997, se poate spune că instituția își începe oficial activitatea, în sensul propriu al cuvântului. Astfel, printr-o fericită coincidență, 10 decembrie 1997, cea de a 49-a aniversare a adoptării Declarației Universale a Drepturilor Omului a reprezentat și data oficială de naștere a instituției Avocatul Poporului. Cu toate acestea, primele solicitări la adresa avocatului poporului aveau să sosească încă din mai 1997, la alegerea sa în funcție, dată fiind rezonanța deosebită a acestui eveniment, amplu reflectat în mass-media. Dincolo de volumul neașteptat de mare de corespondență poștală, avocatul poporului a avut de întâmpinat un număr considerabil de petiționari, atât din București cât și din provincie, care l-au contactat direct, în cadrul audiențelor acordate. Așadar, activitatea avocatului poporului a început cu mult înainte de cea instituționalizată, de punerea la punct a structurilor organizatorice și de stabilirea atribuțiilor fiecărui post din schema instituției.

Din cele expuse mai sus rezultă o primă trăsătură caracteristică a începuturilor instituției Avocatul Poporului, anume derularea în paralel a activității de organizare, pe de o parte, de primire și rezolvare a cererilor petiționarilor, pe de altă parte. Cu alte cuvinte, populația a început să se adreseze avocatului poporului cu mult înainte ca instituția să fi înțeze ca atare, ceea ce avea să prefigureze volumul său de muncă, încă din primele zile de existență.

O altă trăsătură o constituie orizontul larg al așteptărilor publicului în raport de competența actuală a avocatului poporului, trăsătură care avea să se accentueze în cursul anului 1998.

2. Relația cu publicul și cu administrația publică

Debutul în viața socială a instituției Avocatul Poporului a atras după sine o dificultate majoră rezultată din lipsa de informație în ceea ce privește competența și mijloacele juridice ale avocatului poporului, dar mai ales limitele sale de acțiune. Ecoul deosebit al înființării instituției a fost însoțit de o necunoaștere la fel de mare a atribuțiilor sale. În consecință, am fost invadați de un număr considerabil de cereri formulate fie în scris, fie verbal în cadrul audiențelor acordate, situate însă în afara competenței noastre, definită prin lege. Acest fapt ne-a sporit activitatea cu un material redundant, care trebuia totuși analizat, clasat și rezolvat. Uneori, rezolvarea consta exclusiv în redactarea unei scrisori de răspuns către

petiționar, prin care i se aducea la cunoștință că obiectul plângerii sale nu este de competența avocatului poporului. În multe alte situații, pentru a veni în ajutorul celor care ne solicitau sprijinul, fie că plângerile respective au fost trimise organelor competente, fie că petiționarul în cauză a primit îndrumări, în sensul solicitat de acesta, atunci când existau soluții concrete.

Activitatea suplimentară pe care am desfășurat-o și o desfășurăm în continuare, deși nu se încadrează strict în obligațiile noastre, se înscrie totuși într-o filosofie a instituției Avocatul Poporului. În opinia noastră, instituția este chemată să contribuie la umanizarea relațiilor dintre individ și organismele statale. De altfel, prima vocație a instituției este aceea de a fi în serviciul cetățeanului, de a-l ajuta să-și cunoască drepturile și îndatoririle față de instituțiile statului. În acest context, ne-am străduit să facem cunoscute cât mai larg rolul și competența avocatului poporului, inclusiv prin citarea, în fiecare scrisoare de răspuns, a textelor de lege care stabilesc scopul instituției, competența generală, precum și limitele impuse de cadrul legal în vigoare.

Înțelegerea corectă a relației dintre cetățean și avocatul poporului este îngreunată și de confuzia produsă de termenul "avocat", cunoscut în special, ca apărător într-un proces. Din acest motiv, un număr mare de cazuri ce ajung la noi sunt de competența unei instanțe judecătorești. Nu puține sunt și situațiile în care avocatului poporului i se solicită acordarea de asistență juridică și reprezentare în instanță, tocmai datorită acestei denumiri.

Nici relațiile cu administrația publică centrală și locală nu sunt încă pe deplin lămurite. Există funcționari ai administrației publice care nu au luat cunoștință de Legea nr. 35/1997 și, în consecință, nu înțeleg prea bine despre ce este vorba, atunci când primesc o scrisoare din partea avocatului poporului. Tot din necunoaștere sau datorită unor practici îndelungate, unele organisme ale administrației publice nu respectă termenele prevăzute prin lege pentru a răspunde sesizărilor primite de la avocatul poporului, iar alteleori nu răspund deloc.

Este de presupus că relațiile cu petiționarii vor intra pe un făgaș normal, pe măsură ce vom reuși să aducem la cunoștința populației care sunt posibilitățile și limitele noastre. În ceea ce privește relația cu administrația publică, în afară de o largă și necesară promovare a rolului și funcțiilor stabilite prin Legea nr. 35/1997, instituția trebuie să se impună prin prestigiu și forță morală. Avocatul poporului face parte din grupul restrâns al instituțiilor constituționale, fiind independent în raport cu celelalte structuri ale statului. Întrucât el nu poate decide sau impune, trebuie să convingă.

3. Condițiile în care a funcționat instituția Avocatul Poporului

Pe lângă dificultățile inerente oricărui început, instituția Avocatul Poporului s-a confruntat multă vreme și cu lipsa unui sediu propriu. După numirea în funcție, avocatul poporului și-a început activitatea într-un birou la Secretariatul General al Senatului, ulterior i s-a pus la dispoziție o încăpăre, devenită aproape "faimoasă", din incinta bufetului aceleiași instituții. În urma demersurilor pe lângă Secretariatul General al Guvernului, instituției i s-a atribuit, ca sediu provizoriu, o vilă aparținând Regiei Autonome a Administrației Protocolului Patrimoniului de Stat, pe strada Turgheniev, nr. 22-24, unde am funcționat în perioada 1 mai – 31 decembrie 1998, păstrând totodată și spațiul de la Senat. În tot acest interval am fost divizați în două sedii diferite, la mare distanță unul de celălalt. Accesul public fiind permis doar la Senat, acolo s-au organizat în continuare audiențele, primirea și înregistrarea cererilor, restul personalului fiind la sediul din str. Turgheniev. Avocatul poporului își împărțea astfel timpul între audiențele de la Senat și celelalte activități care îi reclamau prezența în str. Turgheniev. Din această cauză s-au înregistrat dificultăți de coordonare a activității și de comunicare între diversele compartimente ale instituției.

Cum însă și clădirea din strada Turgheniev reprezenta tot o soluție provizorie, eforturile noastre s-au concentrat mai departe în vederea obținerii unui sediu corespunzător. În acest sens, trebuie subliniat sprijinul de care s-a bucurat instituția din partea Parlamentului României care, prin Legea nr. 125 din 22 iunie 1998, institua obligația Guvernului și a Consiliului General al Municipiului București de a-i pune la dispoziție localul necesar. Astfel, prin Hotărârea de Guvern nr. 743 din 22 octombrie 1998, instituția a primit un sediu permanent, în Bd. Iancu de Hunedoara nr. 3-5, unde ne-am mutat începând cu primele zile ale anului 1999.

Aceste inconveniente ale începutului, în mare parte obiective, au produs unele disfuncționalități în activitatea noastră. În primul rând, din cauza lipsei unor spații adecvate, nu a fost posibilă angajarea întregului personal necesar. Astfel, din decembrie 1997 până în mai 1998, când toată instituția dispunea de numai 45 mp, aveam să funcționăm cu un număr total de 21 de persoane, dintre care numai 5 cu pregătire juridică, în afară de avocatul poporului și adjuncții săi. La 31 decembrie 1997 existau deja 1168 de cereri înregistrate, urmate de alte 1079, până la 1 mai 1998. Alăturând cele două cifre, numărul de cereri, respectiv de angajați, dificultățile întâmpinate la începutul activității noastre apar în adevărata lor dimensiune. Se cuvine să arătăm aici și că lipsa unor condiții minimale care să corespundă standardelor unei instituții care lucrează cu publicul, având de stocat și arhivat documentele preluate a determinat apariția unor dificultăți aproape insurmontabile de ordonare a volumului impresionant de petiții, acte, răspunsuri și sesizări. Disproporția dintre

volumul de muncă și capacitatea de execuție a avut drept consecință o întârziere destul de mare în redactarea și expedierea răspunsurilor către petiționari. Or, având în vedere că instituția Avocatul Poporului își orientează activitatea către promovarea unei corecte atitudini a administrației publice față de populație, petiționarii care nu primeau răspunsul la timp ne puteau acuza tocmai de practicile și mentalitățile pe care ne străduim să le reformăm. Această situație s-a remediat pe parcurs, la sfârșitul perioadei la care se referă raportul nemaexistând întârzieri semnificative în relațiile noastre cu petiționarii.

O dată cu mutarea instituției la noul sediu, începând cu 12 ianuarie 1999, considerăm însă că tot acest "purgatoriu" a fost depășit.

Înainte de a continua prezentarea, se impun două precizări esențiale:

1. Acest Raport se referă exclusiv la o perioadă (până la 1 ianuarie 1999) când instituția a funcționat fără sediu, astfel încât lipsa de organizare și de structurare eficientă se reflectă în activitatea avocatului poporului.
2. Deficiențele funcționale și relativa absență a rezultatelor au fost eliminate o dată cu mutarea în noul sediu. Pentru a demonstra că instituția Avocatul Poporului se legitimează nu numai prin dispozițiile constituționale și legale în această materie, ci și prin activitatea sa propriu-zisă, prin dinamism, sunt necesare câteva referiri la noul nostru stadiu organizatoric și funcțional, realizat după numai un an. Astfel, dacă în primele luni ale lui 1998 instituția beneficia de un număr redus de specialiști, iar cererile erau stocate în cutii de carton, în primul trimestru al anului 1999 am reușit să punem în practică o aplicație software de gestionare a documentelor, special dezvoltată pentru a corespunde cerințelor de înregistrare, prelucrare și stocare a lucrărilor întocmite de personalul instituției.

Funcționarea în bune condiții a acestei aplicații, în cursul anului 1999, va permite o mai mare rapiditate a fluxului informației, organizarea și evidența circuitului de prelucrare a cererilor, respectiv a lucrărilor întocmite pentru soluționarea lor, urmărirea operativă a rezultatelor demersurilor instituției, selectarea automată a datelor necesare pentru întocmirea unor statistici și sinteze care să stea la baza rapoartelor avocatului poporului. Nu în ultimul rând, acest sistem va permite aprecierea obiectivă a cantității și calității lucrărilor efectuate de personalul de specialitate în cadrul atribuțiilor de serviciu, favorizând aplicarea

normelor de stabilire a performanței individuale, reglementate în baza Legii nr. 154/1998.

De asemenea, noile condiții ne permit desfășurarea unor activități mult mai susținute, inclusiv deplasări la fața locului pentru cercetarea directă a situațiilor reclamate, în rândul cărora intră și vizitele în penitenciare și unități militare, cămine de orfani, de bătrâni, centre de primire a refugiaților și azilanților etc.

4. Organizarea și structura instituției Avocatul Poporului

Inițial, structura organizatorică a instituției, așa cum era prezentată în Anexa Nr. 1 la Regulamentul de organizare și funcționare, cuprindea 8 departamente de specialitate și anume:

- Departamentul pentru probleme privind protecția copilului, femeii și familiei
- Departamentul pentru probleme de muncă și protecția socială a muncii
- Departamentul pentru probleme privind minoritățile, cultele și mass-media
- Departamentul pentru probleme privind educația, sănătatea și cultura
- Departamentul pentru probleme privind autoritățile locale
- Departamentul pentru probleme privind ordinea publică, servicii militare și speciale și instituții de reeducare și penitenciare
- Departamentul pentru probleme privind protecția proprietății private și a mediului, urbanism și amenajarea teritoriului
- Departamentul pentru probleme privind protecția consumatorului și a contribuabilului.

Această structură nu reprezenta o schemă rigidă, ci se dorea o primă aproximare a domeniilor în care urma să se desfășoare activitatea instituției, inspirată, în bună parte, din structura instituțiilor similare din statele cu tradiție în această materie. Ulterior, ca urmare a imposibilității obiective de a înființa o structură atât de cuprinzătoare, am simplificat organizarea pe departamente, după cum urmează:

- I. Departamentul pentru probleme privind sănătatea publică, protecția copilului, a femeii și a familiei;
- II. Departamentul pentru probleme privind administrația centrală și locală, urbanism, amenajarea teritoriului și protecția mediului;
- III. Departamentul pentru probleme privind munca, protecția socială a muncii și proprietatea privată;
- IV. Departamentul pentru probleme privind ordinea publică, serviciile militare, speciale, instituțiile de reeducare, penitenciarele și protecția consumatorului și contribuabilului;

V. Departamentul pentru probleme privind educația, cultura, cultele, mass - media, minoritățile și străinii.

Este foarte probabil ca și această structură să fie adaptată pe viitor, pe măsura apariției unor noi cerințe în relația cu petiționarii. Zonele concrete în care avocatul poporului ar putea interveni sunt mult mai diverse decât cele abordate până în prezent. Atunci când publicul se va familiariza cu activitatea noastră și cu mijloacele de care dispunem pentru cercetarea unor încălcări ale drepturilor și libertăților individuale, presupunem că se vor diversifica și sesizările primite.

Ca atare, stabilirea definitivă a departamentelor rămâne o problemă deschisă.

În afară de necunoașterea atribuțiilor specifice ale avocatului poporului, mai există o cauză ce justifică obiectul relativ limitat al plângerilor depuse. Cetățenii nu-și cunosc încă în totalitate propriile drepturi și libertăți, așa încât nu sesizează sau sunt obișnuiți să accepte abuzurile pe care le comit unii funcționari ai administrației publice centrale sau locale, considerându-le un rău de neînlăturat. De aceea, în activitatea noastră avem în vedere și o amplă campanie de informare cu privire la drepturile și libertățile cetățenilor, precum și la modalitățile de apărare în cazul încălcării acestora.

În ceea ce privește funcțiile din cadrul instituției, există următoarele categorii:

- Funcții de nivel guvernamental (ministru, secretar de stat)
- Funcții de conducere specifice (secretar general, șef de departament)
- Funcții de execuție de specialitate specifice (consilier, expert, consultant)
- Funcții de execuție de specialitate (referent)
- Funcții administrative, de secretariat, relații cu publicul și protocol.

La 31 decembrie 1998, personalul din cadrul instituției Avocatul Poporului era compus din 67 de salariați, din care:

- avocatul poporului (cu rang de ministru)
- doi adjuncți (cu rang de secretar de stat)
- secretar general
- cinci șefi de departament
- doi consilieri
- patru experți
- un director la direcția informatică și secretariat
- trei șefi de serviciu
- consultanți, referenți, referenți debutanți, șoferi, muncitor întreținere, îngrijitor.

Ca urmare a lipsei de spațiu și a condițiilor improprii în care am funcționat o mare parte a anului 1998, nu am putut angaja întregul personal necesar unei activități la capacitatea normală. Din această cauză, în loc să reducem decalajul dintre cererile primite și cazurile rezolvate, dimpotrivă, acest decalaj a crescut în prima parte a anului 1998. La începutul lunii aprilie 1998, s-a organizat un concurs pentru ocuparea unor posturi de referenți debutanți, rezervat numai absolvenților facultăților de drept, din ultimii trei ani. Selecția a fost extrem de riguroasă, datorită numărului mare de candidați înscriși la concurs. În cele din urmă, au fost admiși 20 de tineri absolvenți, repartizați pe lângă cadrele cu experiență juridică. În acest fel, la finele anului, am reușit să ajungem la zi cu prelucrarea și soluționarea petițiilor.

Angajarea unui număr mare de tineri, care practic au dublat efectivul instituției, face parte dintr-o politică de personal pe termen lung. Întrucât în România nu exista experiență în materia instituției Avocatul Poporului, am considerat că ar fi mai indicat să se formeze un grup de tineri care, în timp, să devină un nucleu de specialiști, capabil să asigure continuitatea funcționării instituției în condiții optime.

5. Prezentarea generală a modului de funcționare a instituției Avocatul Poporului

Instituția Avocatul Poporului funcționează în baza Legii Nr. 35/1997 și a Regulamentului de organizare și funcționare. În virtutea acestor reglementări, avocatul poporului este îndreptățit să primească și să analizeze cererile, plângerile sau sesizările venite din partea oricărei persoane fizice, indiferent de cetățenie, vârstă, sex, apartenență politică sau convingeri religioase (art. 14 alin. 2). Liberul acces al oricărei persoane, indiferent de cetățenie, relevă caracterul modern și vocația europeană a instituției. Cu alte cuvinte, orice străin sau apatrid care se consideră lezat în drepturile și libertățile sale de către o autoritate administrativă de pe teritoriul României are dreptul să se plângă avocatului poporului.

Sesizarea avocatului poporului se poate face la cererea persoanelor lezate sau din proprie inițiativă. În cazul în care avocatul poporului constată că plângerea persoanei lezate este întemeiată, el va cere în scris autorității administrației publice care a încălcat drepturile acesteia să reformeze sau să revoce actul administrativ, să repare pagubele produse, precum și să repună persoana lezată în situația anterioară (art. 22 alin. 1). Totodată, potrivit art. 20, avocatul poporului emite, în exercitarea atribuțiilor sale, recomandări prin care sesizează autoritățile administrației publice asupra ilegalității actelor sau faptelor administrative constatate ca atare, în urma verificărilor efectuate.

În cazul în care recomandarea este ignorată, avocatul poporului se poate adresa, în condițiile legii, autorităților administrației publice ierarhic superioare, iar – în cazul administrației publice locale - prefectului, apoi Guvernului și, în eventualitatea neadoptării măsurilor necesare, să comunice acest lucru Parlamentului.

Din această descriere rezumativă a atribuțiilor avocatului poporului s-ar putea naște întrebarea dacă o atare instituție nu se suprapune, într-o măsură, zonei contenciosului administrativ. Așa cum avea să ne dovedească însă experiența din chiar primul an de funcționare, nemaivorbind de practica tradițională a instituțiilor similare din Europa Occidentală și Centrală, avocatul poporului s-a evidențiat ca un mecanism de control extrajurisdicțional, necontencios, care se justifică prin flexibilitate, operativitate și, mai ales, care să nu implice nici un fel de cheltuieli pentru petiționar.

Prima operație în cadrul activității instituției Avocatul Poporului este înregistrarea cererilor, însoțită de actele și documentele care să susțină faptele invocate. În funcție de obiectul cererii, aceasta este repartizată spre unul din departamentele de specialitate, unde se propune deschiderea unui dosar - în cazul în care se constată elemente care indică posibilitatea intervenției avocatului poporului, fie, dimpotrivă, se propune respingerea cererii, dacă solicitarea petiționarului se situează în afara competențelor stabilite prin lege. În ambele situații, avocatul poporului decide asupra propunerii de rezolvare, respectiv de redactare a lucrărilor din dosar și a adresei de răspuns pentru petiționar.

O a doua cale de deschidere a unui dosar este sesizarea din oficiu, ca urmare a unei informații extrase din presa scrisă sau vorbită, a unei atenționări din partea unei organizații sau pe baza constatărilor proprii. Sesizarea din oficiu ia forma unui referat aprobat de conducerea instituției, urmând apoi circuitul obișnuit al cererilor.

Un dosar aflat în lucru presupune mai multe demersuri în funcție de complexitatea cauzei cercetate: dispunerea unei audiențe sau solicitarea de informații suplimentare, o întreagă corespondență purtată, pe de o parte cu petiționarul, iar pe de altă parte cu autoritatea sau autoritățile publice implicate în acel caz, eventual o cercetare la fața locului și, în sfârșit, o posibilă sesizare a altor autorități ale administrației publice, ierarhic superioare sau dispunând de atribuții de control, atunci când cea inițial sesizată asupra ilegalității săvârșite nu a dat curs recomandării emise de avocatul poporului.

Închiderea unui dosar se face în următoarele situații:

1. prin soluționare pozitivă, adică rezolvarea cererii, în urma intervenției avocatului poporului;

2. prin soluționare negativă:

- atunci când - în urma verificărilor efectuate - , plângerea nu se confirmă, rezultând că nu s-a produs o încălcare a drepturilor petiționarului printr-un act sau fapt administrativ ilegal care să provină de la o autoritate a administrației publice;
- prin imposibilitatea obiectivă de revocare a unui act administrativ ori de repunere a persoanei lezate în situația anterioară (caracterul ireversibil al efectelor juridice produse);
- prin epuizarea tuturor căilor de intervenție stabilite prin lege sau, în anumite cazuri, după ce avocatul poporului a făcut o informare către Parlamentul României.

Încetarea procedurii se produce și la cererea petiționarului.

II. ACTIVITATEA INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI ÎN PERIOADA 18 Iunie 1997 - 31 DECEMBRIE 1998

1. Prezentarea activității. Surse de sesizare

În această perioadă, instituția Avocatul Poporului a desfășurat mai multe tipuri de activități. După cum s-a arătat, îndată după numirea în funcție, pe adresa avocatului poporului de la Senat au început să sosească scrisori, plângeri și sesizări prin care i se aduceau la cunoștință abuzuri ale autorităților publice. Neexistând încă un serviciu de primire și înregistrare a corespondenței, scrisorile sosite au fost depozitate în locuri inadecvate (în cutii de carton), urmând ca ulterior să fie înregistrate și luate în lucru.

Cererile adresate direct nu au fost însă singura sursă de sesizare a avocatului poporului. Un număr relativ mare de plângeri ne-au parvenit prin intermediul unor senatori și deputați, ori de la Ministerul Justiției (prin Direcția Generală a Penitenciarelor), de la Curtea Supremă de Justiție (unde soseau pe numele fostului judecător de la instanța supremă), Curtea Constituțională, precum și, în ultimele două luni ale anului 1998, de la Președinția României și de la Centrul de relații cu publicul din cadrul Guvernului. În afară de aceste canale indirecte, s-au mai primit scrisori de la Radio România – Actualități, consecință a unor emisiuni avându-l ca invitat pe avocatul poporului. O serie de ascultători ai postului de radio, neștiind "adresa" instituției noastre, și-au trimis scrisorile Radiodifuziunii Române.

Tot în acest context se cuvine să arătăm și faptul că difuzarea săptămânală a emisiunii TVR 1 intitulată "Avocatul Poporului" – în intervalul decembrie 1997- octombrie 1998 - a contribuit la creșterea numărului de scrisori primite de avocatul poporului, fără legătură însă cu activitatea instituției. Și presa scrisă a contribuit la orientarea către noi a unor plângeri și sesizări.

De asemenea, s-au primit sesizări de la diverse structuri ale societății civile, organizații neguvernamentale, syndicate, asociații etc. În aceste situații, a trebuit să procedăm mai nuanțat, întrucât legea ne autorizează să luăm în considerație plângerile adresate de persoane fizice, potrivit art. 14 alin. (2) din Legea nr. 35/1997. Cu toate acestea, atunci când am constatat că obiectul sesizării se înscrie în limitele competenței instituției Avocatul Poporului, ne-am autosesizat, la fel cum am procedat și în cazul informațiilor obținute din presă.

Dintre sursele de sesizare a avocatului poporului nu putem omite audiența, care a ocupat o mare parte a timpului de lucru al primilor angajați pe posturile de specialitate. Imediat după numire, avocatul

poporului a început să acorde audiențe în biroul din Senat, fiind solicitat chiar și de cei care inițial intenționaseră să se adreseze unui membru al Senatului. Ulterior, acordarea de audiențe a căpătat un caracter mai organizat, stabilindu-se un program de primiri la avocatul poporului și la împuterniciții săi. În prezent există un registru în care este trecută fiecare audiență, cu toate datele necesare.

O activitate deloc neglijabilă o reprezintă și consultațiile date telefonice. Înainte de a trimite o cerere sau de a solicita o audiență, unele persoane se interesează telefonic de modul în care se pot adresa nemijlocit instituției noastre și de actele pe care trebuie să le prezinte. O altă categorie de persoane încearcă să-și rezolve telefonic problema, cerând consultații care - de cele mai multe ori - ies din sfera de competență a avocatului poporului.

2. Cererile înregistrate

Primul element în analiza activității instituției Avocatul Poporului se referă la numărul de cereri înregistrate până la data de 31 decembrie 1998.

Tabel nr. 1

Situația cererilor înregistrate până la data de 31 decembrie 1998

<i>Anul</i>	<i>Cereri înregistrate</i>	<i>Cereri luate în lucru</i>	
		<i>Număr</i>	<i>Procente</i>
1997	1168	1168	100%
1998	2985	2614	87,6%
<i>Total</i>	4153	3782	91,1%

La data de 31 decembrie 1998, totalul cererilor înregistrate era de 4153, din care 3782, adică aproximativ 91%, fuseseră deja date în lucru.

Acest procent, care reflectă, în cele din urmă, o bună activitate a instituției, nu pune în evidență dificultățile inițiale cauzate de lipsa unui sediu și a personalului de specialitate. După cum s-a arătat, în prima parte a anului 1998 am fost în mare întârziere cu răspunsurile față de cetățeni. Mai mult decât atât, ritmul de sosire a cererilor noi ori a revenirilor la o cerere inițială a determinat creșterea decalajului dintre numărul cererilor înregistrate și al celor luate în lucru. Astfel, dacă la 31 decembrie 1997

cererile neluate în lucru reprezentau 57,6% din totalul cererilor înregistrate, în luna mai 1998 ele ajunseseră la peste 75%.

Cei 20 de juriști stagiați angajați începând cu data de 4 mai 1998 au influențat în mod semnificativ activitatea instituției, astfel încât la finele perioadei la care se referă acest Raport putem considera că, din acest punct de vedere, ne înscriem în coordonatele unei bune activități.

De altfel, în primul trimestru din 1999, am reușit să parcurgem integral și restanțele din 1998, înscriindu-ne într-un ritm de lucru normal.

Cu excepția audiențelor acordate de la începutul intrării în exercițiul funcției, se poate spune că adevăratul dialog dintre cetățeni și avocatul poporului începe la o dată bine precizată, 10 decembrie 1997, când prima scrisoare de răspuns purtând semnătura avocatului poporului este expediată către un petiționar.

A. Cereri respinse.

Tabel nr. 2

Situația cererilor respinse până la data de 31 decembrie 1998

<i>Anul</i>	<i>Cereri luate în lucru</i>	<i>Cereri respinse</i>	
		<i>Număr</i>	<i>Procente</i>
1997	1168	1060	90,8%
1998	2614	2041	78,1%
<i>Total</i>	3782	3101	82,0%

Din datele statistice, rezultă că cea mai mare parte a cererilor prelucrate nu intră în competența instituției Avocatul Poporului. Mai exact, 82,0% din totalul cererilor luate în lucru au fost respinse din diverse motive. Totuși, examinarea, analiza, redactarea și expedierea unui răspuns către petiționar, nu de puține ori laborios redactat, reprezintă o componentă substanțială a obligațiilor noastre, înțeleasă ca o muncă de informare a publicului, pentru a face cunoscute atribuțiile instituției, fără a mai vorbi de respectul datorat cetățeanului, de dreptul acestuia de a fi informat asupra demersului întreprins ori de încercarea noastră de a oferi îndrumări în unele situații critice.

În continuare, sunt prezentate succint motivele de respingere a unui număr atât de mare de cereri adresate avocatului poporului.

Tabel nr. 3

Motivele de respingere a cererilor

<i>Nr. Crt.</i>	<i>Motive de respingere</i>		
	<i>Denumire motiv</i>	<i>Nr.</i>	<i>Procent</i>
1	Cereri în legătură cu modul de desfășurare a actului de justiție	558	18,0%
2	Cereri în legătură cu soluționarea unor litigii de drept privat	543	17,5%
3	Cereri în legătură cu soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești	456	14,7%
4	Solicitarea de asistență juridică / reprezentare în instanță	326	10,5%
5	Cereri în legătură cu aplicarea Legii nr. 18/1991	279	9,0%
6	Cereri de competența Ministerului Public, solicitarea declarării recursului în anulare	239	7,7%
7	Cereri în legătură cu aplicarea Legii nr. 112/1995	171	5,5%
8	Cereri în legătură cu executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în litigiile de drept privat	81	2,6%
9	Alte situații	450	14,5%
	<i>Total</i>	3101	100,0%

Cele mai frecvente situații de respingere privesc cererile având ca obiect nemulțumirea petiționarului față de desfășurarea actului de justiție, cum ar fi tergiversarea unui proces prin amânarea excesivă a termenelor de judecată, a pronunțării unei soluții de către instanță (18% din totalul cerilor respinse) ori litigiile de drept privat, de cele mai multe ori între rude, vecini etc. (17,5%). Alte cereri supuse atenției noastre, de asemenea respinse, se refereau la soluțiile pronunțate de instanța de judecată (14,7%). Or, potrivit art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997, "Nu fac obiectul activității instituției Avocatul Poporului și vor fi respinse fără motivare cererile privind actele emise de Camera Deputaților, de Senat sau de Parlament, actele și faptele deputaților și senatorilor, ale Președintelui României și ale Guvernului, precum și ale Curții Constituționale, ale președintelui Consiliului Legislativ și ale autorității judecătorești (s.n.)".

În temeiul aceluiași articol, au fost respinse solicitările de efectuare a unor acte de urmărire penală ce țin de competența Ministerului Public ori

cele de declarare a recursului în anulare, al cărui titular exclusiv este Procurorul General al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, în condițiile prevăzute de lege (7,7%).

O altă categorie de cereri respinse viza solicitarea intervenției avocatului poporului într-un proces aflat pe rolul unei instanțe de judecată ori acordarea de asistență juridică gratuită, respectiv reprezentarea în instanță (10,5 %). Acest tip de solicitări se datorează, nu în mică măsură, titulaturii instituției. Alte 14,5% din cereri priveau o serie de aspecte care nu pot fi încadrate într-o categorie unitară, ci se referă la situații aflate în afara competenței avocatului poporului: actele Parlamentului (în special cererile de modificare a legislației în vigoare), ale Guvernului (acordarea cetățeniei române), ale Președintelui României (solicitări de grațiere individuală ori de primire în audiență); plângeri împotriva prestației unor avocați; acordarea de despăgubiri pentru bunurile confiscate sau naționalizate în perioada premergătoare Revoluției; rezolvarea problemelor locative, altele decât cele ce sunt de domeniul administrației publice etc.

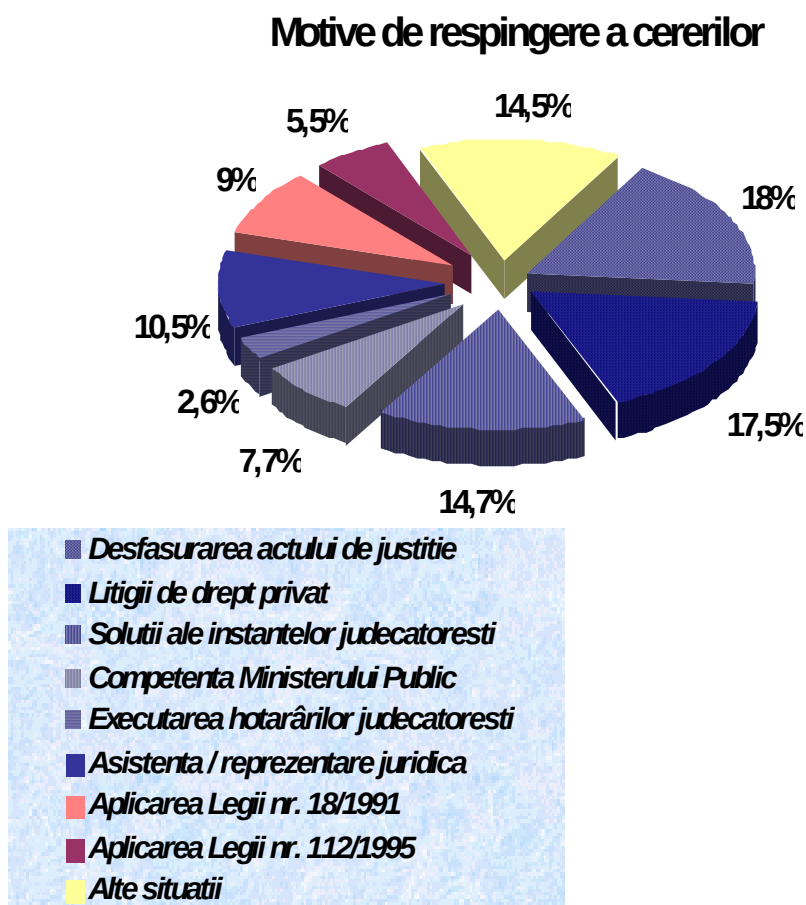
În ceea ce privește aplicarea celor două principale acte normative care reglementează restituirea terenurilor, respectiv a imobilelor cu destinație de locuință (Legea nr. 18/1991 și Legea nr. 112/1995), motivele de respingere a cererilor necesită o serie de precizări.

Dacă o parte a cererilor a fost admisă (subiectul fiind tratat la punctul următor), cele 14,5% respinse priveau: anularea titlurilor de proprietate, a adeverințelor de punere în posesie, a ordinelor prefectului sau altor acte administrative ori schimbarea amplasamentului unui teren asupra căruia se reconstituise dreptul de proprietate. Or, în materia Legii fondului funciar, anularea acestor acte este de competență exclusivă a instanțelor de judecată, iar atribuirea efectivă a terenurilor extravilane se face, în zona colinară, de regulă, pe vechile amplasamente, iar în zonele de câmpie, pe sole stabilite de comisie și nu neapărat pe vechile amplasamente ale proprietății (s.n.) (art. 14 alin. 2 din Legea nr. 18/1991, republicată). Astfel încât, chiar dacă aceste comisii locale au stabilit în mod abuziv, în unele situații, amplasamentul terenurilor redobândite în proprietate, avocatul poporului nu avea temei legal care să-i justifice intervenția.

În materia Legii nr. 112/1995, nu au putut fi luate în considerație următoarele tipuri de cereri: cele în legătură cu reglementările anunțate de art. 25 ("Prin legi speciale se vor reglementa situațiile juridice ale altor imobile decât cele care fac obiectul prezentei legi, trecute în proprietatea statului înainte de 22 decembrie 1989, indiferent de destinația lor inițială, inclusiv ale celor demolate pentru cauze de utilitate publică"); contestațiile cu privire la efectuarea expertizei de evaluare a imobilului; în fine, într-un

număr relativ mare, cererile din partea chiriașilor evacuați de proprietari, în temeiul unei hotărâri judecătorești, definitive și irevocabile, investită cu titlu executoriu ori, dimpotrivă, din partea foștilor proprietari care se plâng de tergiversarea pronunțării sau executării unor asemenea hotărâri ori revendică imobilele naționalizate. Desigur, în ambele materii, au existat și destule cereri care solicitau anularea soluțiilor pronunțate de instanțele judecătorești competente în judecarea contestațiilor celor nemulțumiți de decizia organelor administrative și administrativ-jurisdicționale prevăzute de lege, însă, la fel ca mai sus, respingerea acestora s-a făcut în temeiul art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997.

Figura nr. 1

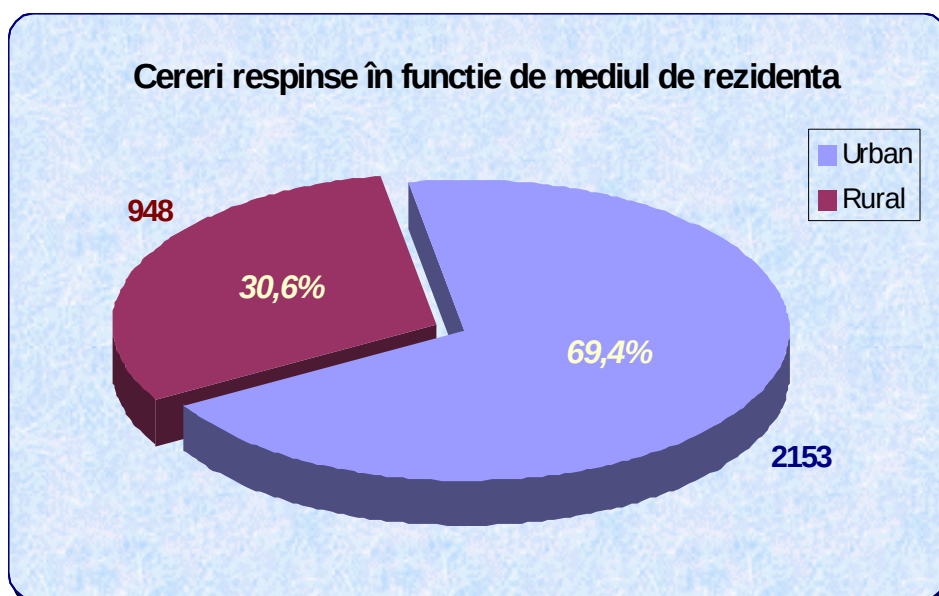

Astfel, avocatului poporului i se solicita rezolvarea unor probleme sau litigii, a căror soluționare ține exclusiv de competența instanțelor judecătorești. Or, după cum s-a precizat în toate aceste cazuri, în exercitarea atribuțiilor sale, avocatul poporului nu se substituie autorităților publice, interdicție formulată expres în art. 2 alin. (2) din Legea nr. 35/1997.

Problema cererilor respinse prezintă o importanță specială, deoarece acestea ajung să determine, în măsură considerabilă, și activitatea ulterioară a instituției Avocatul Poporului. Reducerea, în proporții realiste, a acestui tip de plângeri reprezintă o preocupare permanentă, căreia intenționăm să-i acordăm o parte importantă a resurselor de care dispunem. În acest sens, am elaborat o broșură de promovare a instituției și de informare a cetățeanului, tipărită în 260.000 de exemplare. Este de așteptat ca distribuirea lor în teritoriu să contribuie la acest deziderat.

Se impune deci o analiză atentă și a zonelor din care provin mai frecvent aceste cereri, pentru a ști în ce direcții trebuie orientate eforturile noastre. Ne-am oprit la doi indicatori principali, mediul de rezidență și zona geografică.

Figura nr. 2

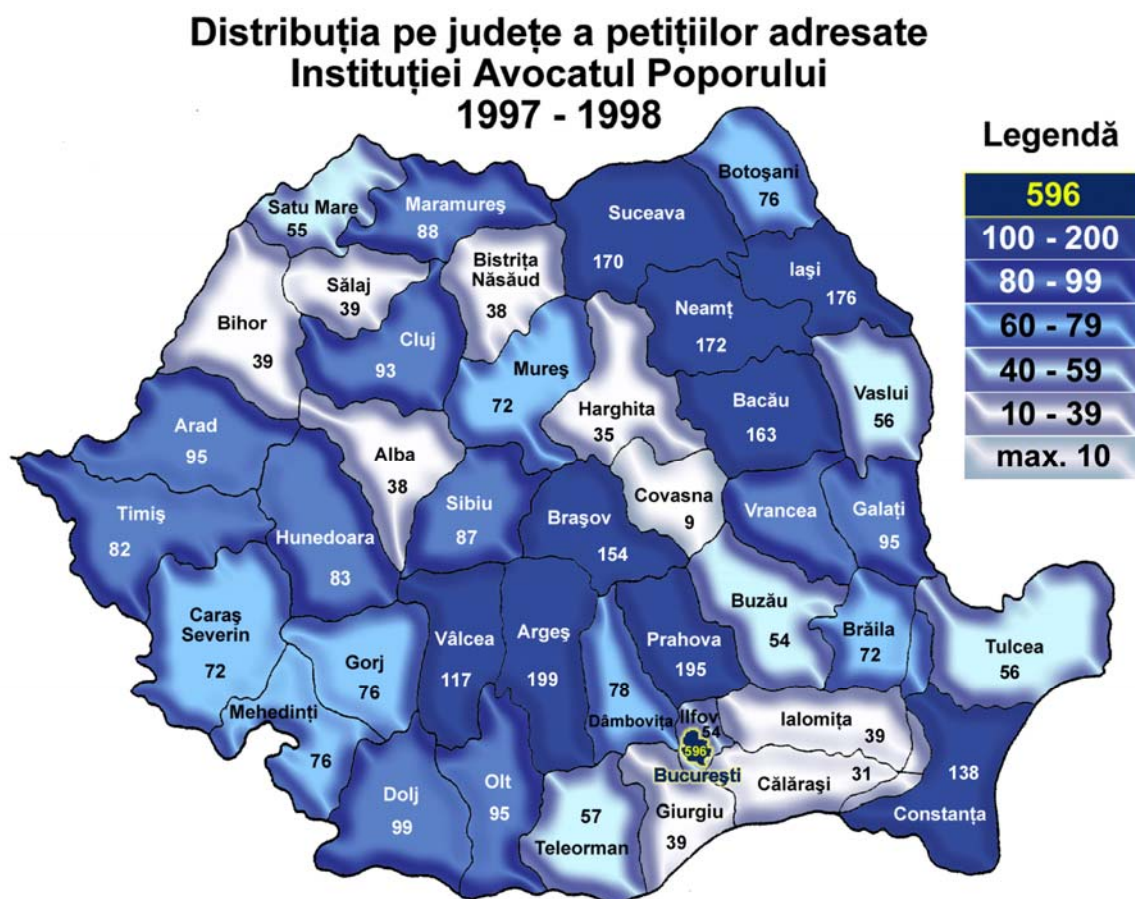

Din datele existente la 31 decembrie 1998 rezultă că 69,4% din cererile respinse provin din mediul urban, iar restul de 30,6% din cel rural. Această situație reflectă mai degrabă ponderea importantă a cererilor care vin din mediul urban și mai puțin gradul de cunoaștere a atribuțiilor instituției Avocatul Poporului. Este greu de presupus că populația rurală ar fi mai bine informată decât cea urbană. În plus, populația urbană este mai

familiarizată cu o anumită "cultură juridică", deci are mai bine reprezentat modelul accesului la un "avocat".

Așadar, activitatea noastră de informare și promovare trebuie să urmeze două direcții: pe de o parte, să facem cunoscute existența instituției și posibilitățile sale reale de a servi interesele cetățenilor, iar pe de altă parte, să informăm corect și cu claritate asupra limitelor de competență și, prin urmare, a situațiilor în care nu putem interveni.

Situația cererilor primite în funcție de județul în care locuiește petiționarul este prezentată în continuare.

B. Cereri admise. Dosare

Cererile de competență instituției Avocatul Poporului formează obiectul unui dosar. La data de 31 decembrie 1998, situația dosarelor era următoarea:

Tabel nr. 4

Situația dosarelor deschise până la data de 31 decembrie 1998

<i>Anul înregistrării cererii</i>	<i>Dosare Închise</i>	<i>Dosare în lucru</i>	<i>Total dosare</i>
1997	54	32	86
1998	180	229	409
<i>Total</i>	234	261	495

Datele prezentate în tabel necesită unele explicații. Primele 2 dosare pe anul 1997 au fost deschise în data de 10 decembrie 1997, dosarul nr. 3/1997 purtând însă data de 7 ianuarie 1998, astfel încât numărul de 86 de dosare din 1997 reprezintă, de fapt, numărul de cereri admise, înregistrate în anul 1997, dar luate în lucru în intervalul decembrie 1997 - decembrie 1998. Pe cale de consecință, închiderea dosarelor care figurează pe 1997, în urma verificărilor efectuate de avocatul poporului, s-a realizat practic exclusiv în 1998.

Din cele 261 de dosare reportate pe 1999, 32 sunt din 1997, iar 229 din 1998. Din totalul de 495 de dosare deschise pentru perioada care face obiectul acestui raport, au fost soluționate și clasate 234.

Din aceste 234 de dosare închise, 92 au fost rezolvate în favoarea petiționarului, 13 reprezintă recomandări însușite de autoritățile publice sesizate, dar nepuse încă în practică din rațiuni obiective (lipsa mijloacelor financiare necesare), iar 129 au pus în evidență faptul că autoritățile publice nu procedaseră în mod ilegal ori că lipsește cadrul juridic necesar.

Pentru a avea totuși o imagine corectă a activității instituției, așa cum aceasta se desfășoară la momentul de față, trebuie precizat că pentru anul 1998 au mai fost deschise alte 16 dosare după finalizarea examinării tuturor cererilor înregistrate până la 31 decembrie 1998 (totalul de dosare pe 1998 fiind în realitate **425, iar nu 409**), însă această diferență nu a fost inclusă în tabelul de mai sus, ea reprezentând produsul activității

instituției **după 1 ianuarie 1999**, ceea ce nu face obiectul prezentului Raport.

Semnificativ este și faptul că numai în primele 3 luni ale anului 1999 au fost înregistrate 1312 de noi petiții, din care s-au deschis deja alte 186 de dosare pe 1999. Față de aceste cifre, este de așteptat ca, până la finele anului în curs, totalul de cereri pe un an calendaristic să se ridice la aproximativ 5000.

De asemenea, trebuie subliniat că în ultima perioadă a crescut semnificativ numărul plângerilor care se referă la probleme situate în competența avocatului poporului, în raport de numărul total de cereri.

Pentru rezolvarea dosarelor, s-a efectuat o corespondență voluminoasă, prezentată în tabelul de mai jos. Nu în ultimul rând, o bună parte din informația necesară am obținut-o prin legătură telefonică directă cu autoritățile publice, astfel încât acest gen de verificări nu poate fi evidențiat prin situația corespondenței.

Tabel nr. 5

Situația corespondenței instituției Avocatul Poporului pentru soluționarea dosarelor

<i>Adrese/scrisori</i>	<i>Petiționari</i>	<i>Autorități</i>	<i>Total</i>
Emise de Avocatul Poporului	584	712	1296
Primate de Avocatul Poporului	571	317	888
<i>Total corespondență</i>	1155	1029	2184

În perioada decembrie 1997 - decembrie 1998, instituția Avocatul Poporului a expediat 1296 de adrese, dintre care 712 către autoritățile administrației publice locale și centrale. De asemenea, am primit 888 de răspunsuri și reveniri, dintre care 317 din partea autorităților publice sesizate. Întreaga corespondență purtată pentru rezolvarea dosarelor se ridică la 2184 de adrese.

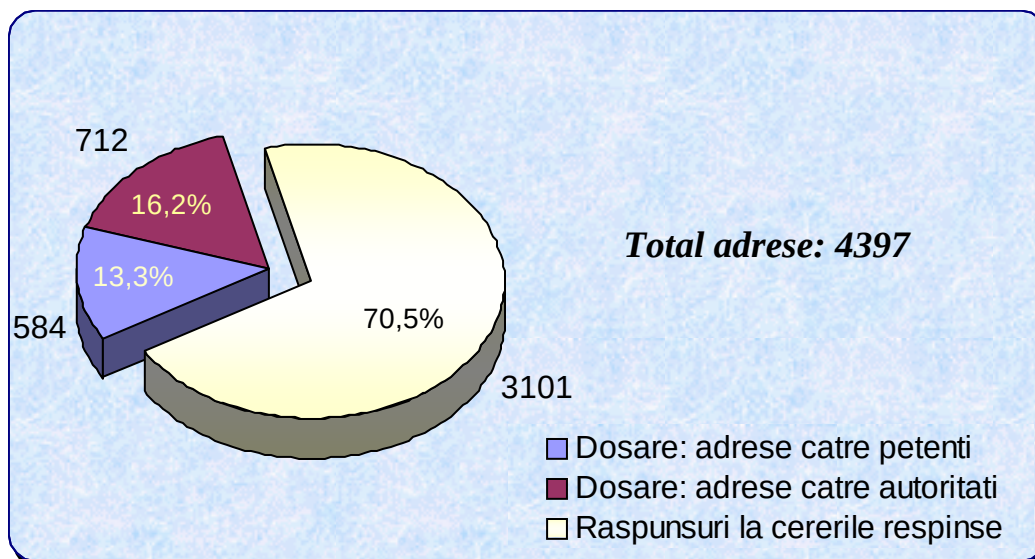
Pentru a ilustra mai bine volumul de muncă efectuat în această perioadă, prezentăm întreaga corespondență emisă de instituția Avocatul Poporului, incluzând și adresele trimise ca răspuns la cererile respinse.

Se constată, o dată mai mult, că cea mai mare parte a volumului de muncă (luând în considerație redactarea și expedierea adreselor) a avut ca obiect respingerea cererilor situate în afara competenței instituției. Mai

exact, mai puțin de o treime din adresele emise de avocatul poporului urmăresc rezolvarea unor cazuri concrete.

Figura nr. 4

*Adrese emise de avocatul poporului până la data de
31 decembrie 1998*

În ceea ce privește cazuistica plângerilor, se constată că în 238 de dosare (48% din total), cauza care a făcut obiectul cercetării a constituit-o neacordarea unor drepturi sau interpretarea/aplicarea defectuoasă a prevederilor legale de către autoritățile publice. În alte 129 de dosare (26%), plângerea era determinată de tăcerea/tergiversarea autorităților publice de a rezolva o cerere sau de nemulțumirea față de serviciile publice descentralizate. În continuare, există și alte motive cu pondere mai mică: neexecutarea hotărârilor judecătorești de către autoritățile publice cu activitate administrativă (cca. 15%), abuzuri ale funcționarilor publici (4%) etc.

În dosarele deschise până la 31 decembrie 1998, am cercetat un număr de 495 de cazuri în care petiționarii se plângeau de încălcarea drepturilor de către autoritățile administrației publice.

Cele mai frecvente cazuri de încălcare a unor drepturi le-am verificat la nivelul Comisiilor locale sau județene de aplicare a Legii fondului funciar, respectiv al Comisiilor pe probleme de protecția copilului de pe lângă Consiliile județene (243 de cazuri, reprezentând 49% din total).

Pe locul următor se situează serviciile publice descentralizate din unitățile administrativ-teritoriale, subordonate unor ministere, mai exact,

Direcțiile de muncă și protecție socială, unele inspectorate (de poliție, de învățământ), comisii descentralizate din subordinea ministerelor etc. (106 de cazuri, adică 21,4% din total).

Urmează consiliile locale și județene, cu 71 de cazuri (14,3% din total), primari, respectiv prefecți – 30 de cazuri (6%), ministere – 11 cazuri (2,2%).

Tot la acest capitol se înscrie și așa-numita "tăcere" a administrației publice, asimilată de legiuitor, ca efecte juridice, cu actul administrativ. Dacă am cercetat și cazuri în care petiționarul se plânge de faptul că nu a primit răspuns de la autoritățile publice, am constatat, la rândul nostru, că există instituții care, până la data de 31 decembrie 1998, nu au răspuns deloc la sesizarea avocatului poporului prin care se cereau informații în legătură cu plângerile adresate de petiționari. În partea introductivă a raportului s-a făcut referire la relațiile încă insuficient lămurite dintre autoritățile publice și instituția Avocatul Poporului. Acum suntem în măsură să abordăm acest subiect într-un mod mai concret.

Autoritățile care au ignorat cu totul demersurile noastre, într-un număr de cazuri, sunt:

1. Primari, în 42 de cazuri:

- *Primarul General al Municipiului București* (4 cazuri: *D. 29/1998, D.39/1998, D. 272/1998, D. 299/1998*);
- *primarul sectorului 1 al municipiului București* (2 cazuri: *D.21/1998, D.198/1998*);
- *primarul sectorului 5 al municipiului București* (*D.157/1998*);
- *primarul municipiului Craiova, jud. Dolj* (*D.226/1998*);
- *primarul municipiului Galați, jud. Galați* (*D.97/1998*);
- *primarul municipiului Baia Mare, jud. Maramureș* (*D.228/1998*);
- *primarul orașului Eforie, jud. Constanța* (*D.362/1998*);
- primarii din următoarele localități:
 - comuna Ciofrângenii, jud. Argeș* (*D.18/1998*);
 - comuna Dragoslavele, jud. Argeș* (*D.176/1998*);
 - comuna Ștefan cel Mare, jud. Argeș* (*D.50/1997*);
 - comuna Sascul, jud. Bacău* (*D.391/1998*);
 - comuna Solnț, jud. Bacău* (*D.78/1997*);
 - comuna Feldioara, județul Brașov* (*D.52/1997*);
 - comuna Beceni, jud. Buzău* (*D.89/1997*);
 - comuna Merei, jud. Buzău* (*D.415/1998*);
 - comuna Brezoaiele, jud. Dâmbovița* (*D.260/1998*);
 - comuna Gura Ocniței, jud. Dâmbovița* (*D.192/1998*);
 - comuna Ocnița, jud. Dâmbovița* (*D. 173/1998*);
 - comuna Calopăr, jud. Dolj* (*D.256/1998*);
 - comuna Robănești, jud. Dolj* (*D.69/1997*);

comuna Pielești, jud. Dolj (D. 163/1998);
comuna Tismana, jud. Gorj (D.206/1998);
comuna Tansa, jud. Iași (D.8/1998);
comuna Cernica, jud. Ilfov (D.38/1997);
comuna Măgurele, jud. Ilfov (D.91/1998);
comuna Otopeni, jud. Ilfov (D.85/1998);
comuna Popești-Leordeni, jud. Ilfov (D.180/1998);
comuna Snagov, jud. Ilfov (D.303/1998);
comuna Broșteni, jud. Mehedinți (D. 169/1998);
comuna Jiana, jud. Mehedinți (D.359/1998);
comuna Oporelu, județul Olt (D. 19/1998);
comuna Potcoava, jud. Olt (D.61/1997);
comuna Dumbrăveni, jud. Prahova (D.10/1998);
comuna Puchenii Mari, jud. Prahova (D.221/1998);
comuna Zimbor, jud. Sălaj (D.346/1998);
comuna Boroaia, jud. Suceava (D.203/1998);
comuna Siliștea de Videle, jud. Teleorman (D.17/1998);
comuna Darova, județul Timiș (D.99/1998).

2. consilii locale, în 3 cazuri:

- *Consiliul General al Municipiului București (D.6/1998);*
- *Cons. Local al sectorul 1 municipiul București, (D.81/1998);*
- *Cons. Local al comunei Pungești, jud. Vaslui (D.132/1998).*

3. comisii pentru protecția copilului de pe lângă consiliile județene, în 2 cazuri:

jud. Arad (D.130/1998) și jud. Buzău (D.129/1998).

4. prefecti, în 4 cazuri:

- *jud. Argeș (D.84/1997);*
- *jud. Galați (D.11/1998);*
- *jud. Dâmbovița (D.173/1998);*
- *jud. Gorj (D.177/1998).*

5. serviciile descentralizate ale ministerelor, în 8 cazuri:

- a) din subordinea Ministerului Muncii și Protecției Sociale
- D.G.M.P.S. din: *jud. Timiș (D.156/1998), jud. Brăila (D.74/1997), jud. Suceava (D.134/1998), jud. Caraș-Severin (D.230/1998), jud. Dolj (D.60/1998)*

b) din subordinea Ministerului Finanțelor

- DGFPFCS din *jud. Gorj (D.246/1998) și jud. Prahova (D.341/1998)*

c) din subordinea Ministerului Sănătății

- Direcția sanitară a *jud. Dâmbovița (D.192/1998)*

5. Departamentul pentru Protecția Copilului:

2 cazuri (D.32/1997 și D.81/1998)

6. Secretariatul de Stat pentru Persoanele cu Handicap –

Inspectoratul de stat teritorial pentru persoane cu handicap –
mun. Târgoviște *(D.192/1998)*

La polul opus se situează relațiile cu Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Justiției, care au răspuns de fiecare dată, în termen legal, sesizărilor avocatului poporului, oferind informațiile solicitate.

Nici relația cu Ministerul Public nu este clar definită. Întrucât art. 18 din Legea nr. 35/1997 îi oferă avocatului poporului posibilitatea de a cere sprijinul Ministerului Public, atunci când constată că soluționarea cererii este de competența acestuia, ne-am adresat inițial Procurorului General al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, în conformitate cu textul legii. Lipsa de reacție ne-a determinat, ulterior, să ne adresăm direct parchetelor organizate la nivelul instanțelor locale, care s-au dovedit mult mai receptive la astfel de solicitări. Într-un număr de 5 cazuri *(D.1/1997, D.63/1997, D.56/1998, D.251/1998, D.327/1998)*, parchetele nu au răspuns la sesizarea avocatului poporului până în momentul de față.

De asemenea, un număr destul de mare de instituții, deși au răspuns la solicitările noastre, au înregistrat întârzieri foarte mari peste termenul legal de 30 de zile. Dacă în ceea ce privește întârzierea de a răspunde chiar instituția Avocatul poporului poate fi supusă, la rândul ei, unei critici îndreptățite, faptul că există instituții publice care refuză în mod expres să ofere informațiile solicitate de avocatul poporului, încălcând astfel art. 4 din Legea nr. 35/1997 ("Autoritățile publice sunt obligate să comunice sau, după caz, să pună la dispoziția avocatului poporului, în condițiile legii, informațiile, documentele sau actele pe care le dețin în legătură cu cererile care au fost adresate avocatului poporului, acordându-i sprijin pentru exercitarea atribuțiilor sale") nu și-ar mai putea găsi justificare, nici măcar printr-un volum mare de activitate.

Un caz special îl constituie cel al petiționarului T.F., de la Casa de copii școlari nr. 1- "Sf. Ierarh Nicolae" din Brăila, care solicitase sprijin pentru obținerea unei aprobări de la Ministerul Educației Naționale în

vederea înscrierii la cursurile liceale de zi, cu toate că depășise vârsta de 17 ani, prevăzută de art. 25 alin. 3 din Legea învățământului nr. 84/1995.

Motivele pentru care am făcut această intervenție au fost legate de faptul că elevul T.F. promovase examenul de admitere la Liceul de chimie industrială din Brăila, secția fără frecvență, însă datorită numărului insuficient de elevi care s-au prezentat la examen (opt), clasa nu a fost constituită.

Am solicitat Ministerului să analizeze posibilitatea de a rezolva această cerere, în limitele legii, eventual prin transferul la o altă unitate de învățământ, dată fiind dorința elevului de a-și continua studiile în condiții care să-i ofere o pregătire temeinică sub raport profesional.

Am făcut 3 intervenții către M.E.N. în acest sens (la 27.02.1998, la 9.06.1998, la 2.04.1999). Neprimind nici un răspuns, am clasat dosarul deoarece – după aproape doi ani – petiționarul nu s-ar mai fi putut înscrie în clasa a IX-a, indiferent de răspunsul autorității.

În ceea ce privește posibilitatea de a sancționa nerespectarea acestei obligații legale, vom reveni în capitolul cu recomandări de modificare a legislației.

3. Prezentarea unor cazuri

Prezentarea statistică a unor date nu reflectă situațiile concrete ce formează obiectul activității instituției Avocatul Poporului. De aceea, am selectat câteva dintre dosarele deschise pe 1997 și 1998, cu mențiunea că situațiile descrise evidențiază deficiențe în funcționarea structurilor administrației publice, în activitatea de punere în aplicare a legii, precum și necesitatea adoptării unor noi reglementări în materiile respective. Astfel, pornind de la cazuri individuale, am încercat să desprindem concluzii care să releve situații cu caracter mai frecvent, relativ general.

Am ales cu precădere cazurile rămase nesoluționate, insistând mai degrabă asupra situațiilor critice în care se găsesc atât petiționarul în cauză, cât și autoritatea ce intervine în apărarea drepturilor acestuia.

În unele cazuri, argumentația juridică la care face apel avocatul poporului este prezentată în detaliu, pentru a sublinia eforturile depuse de instituția noastră în vederea soluționării cererilor adresate, îndeosebi atunci când autoritățile sesizate nu acceptă un punct de vedere contrar unei practici de lungă durată ori nu își recunosc greșeala în raport de drepturile și libertățile cetățeanului.

Dincolo de indicarea unor articole de lege, se întrevăd, uneori, situații dramatice. Avocatul poporului le constată ca atare, sesizează autoritățile competente, face toate aceste demersuri fără a putea să decidă însă în locul acestora.

Nu mai puțin, faptul că aceste situații sunt prezentate în Raport pot oferi speranța, dacă nu și încrederea, că autoritățile publice, funcționarul public vor reflecta pe marginea acestui document, fiind conștienți că prin modul în care își îndeplinesc atribuțiile de serviciu pot evita referiri directe la propria activitate cu prilejul viitoarelor rapoarte.

De asemenea, cazurile examinate de avocatul poporului reflectă, în proporție considerabilă, și problemele cu care se confruntă segmente ale societății românești, în această perioadă de tranziție. Avocatul poporului nu putea rămâne străin față de semnalele transmise pe calea plângerilor. Datoria sa este să "alerteze", să atragă atenția asupra necesității de a găsi modalități de rezolvare.

3.1. În materia aplicării Legii fondului funciar nr. 18/1991

1. Dl. R.P.D., domiciliat în mun. Râmnicu Vâlcea, jud. Vâlcea, a solicitat sprijin în vederea punerii sale efective în posesie cu suprafața de teren de 2641 mp, în comuna Pericei, jud. Sălaj, pentru care i s-a eliberat titlul de proprietate cu nr. 24698/80210 din 20.09.1996.

Instituția noastră a întreprins verificări la primarul comunei Pericei, președintele Comisiei comunale de aplicare a Legii nr. 18/1991. Urmare a acestui demers, Comisia a procedat la o remăsurare a terenului, la data de 11.11.1997, în prezența petiționarului. Acesta s-a declarat mulțumit cu măsurătorile efectuate, dând în acest sens o declarație prin care precizează că nu mai are nimic de obiectat referitor la suprafața de teren solicitată.

2. Dl. I.M.L., domiciliat în mun. Târgoviște, jud. Dâmbovița, ne-a sesizat că nu a primit titlul de proprietate, potrivit Legii nr. 18/1991, pentru suprafața de 5.000 mp, conform deciziei civile nr. 43 din 23.01.1995 a Tribunalului Dâmbovița, rămasă definitivă și irevocabilă.

Instituția Avocatul Poporului a făcut demersurile necesare la Comisia județeană pentru aplicarea Legii nr. 18/1991, în vederea respectării deciziei civile invocate. Petiționarul a primit titlul de proprietate cu nr. 89301 din 25.02.1998, pentru suprafața de 0,50 ha, la data de 1.04.1998.

3. Dl. A.G., din mun. Iași, ne-a sesizat cu privire la refuzul punerii în posesie și a eliberării titlului de proprietate asupra celor 3 ha teren arabil, suprafață atribuită în baza sentinței civile a Judecătoriei Focșani, rămasă definitivă și irevocabilă.

În acest sens, ne-am adresat primarului comunei Moșna, președintele Comisiei locale de aplicare a Legii nr. 18/1991, solicitând comunicarea tuturor informațiilor referitoare la cazul în speță și la măsurile întreprinse pentru respectarea dreptului de proprietate. În urma acestei intervenții, Comisia locală Moșna ne-a adus la cunoștință soluționarea favorabilă a cererii petiționarului, în sensul că a întocmit fișa de punere în posesie, a înaintat-o Comisiei județene, care a eliberat titlul de proprietate.

4. D-na P.E.A., din mun. București, ne-a sesizat asupra refuzului Comisiei locale Mera de aplicare a Legii nr. 18/1991, jud. Vrancea, de a executa sentința civilă nr. 518/2.10.1996, rămasă definitivă și irevocabilă, având ca obiect punerea sa în posesie pe suprafața de 3 ha fâneată.

În acest sens, ne-am adresat primarului comunei Mera, în calitate de președinte al Comisiei locale, solicitând luarea tuturor măsurilor ce se impun în vederea soluționării cazului menționat. Cererea petiționarei a fost soluționată favorabil, d-nei P.E.A. fiindu-i înmănat atât procesul-verbal de punere în posesie, cât și titlul de proprietate.

5. D-na B.R., din mun. Braşov, a solicitat intervenţia instituţiei noastre în vederea punerii sale efective în posesie cu suprafaţa de teren asupra căreia i s-a reconstituit dreptul de proprietate, prin sentinţa civilă a Judecătoriei Focşani.

În urma acestui demers pe lângă Comisia locală de aplicare a Legii nr. 18/1991 din comuna Timoişti, jud. Vrancea, petiţionara a fost pusă în posesie cu suprafeţele respective.

6. Petiţionarii N.G., din mun. Craiova, şi S.E., din mun. Ploieşti, ne-au solicitat sprijin pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra unui teren trecut abuziv în proprietatea statului, în anul 1964. Tribunalul Dolj, Secţia contencios administrativ le-a admis acţiunea şi a obligat Consiliul local al municipiului Craiova să "facă propunere pentru atribuirea în proprietate a terenului în suprafaţă de 1080 mp, situat în str. Reforma Agrară nr. 125". Hotărârea a rămas definitivă în data de 25 septembrie 1995.

Consiliul local a amânat sistematic executarea hotărârii, fără temei legal, motivând că pe terenul în cauză se află amplasat un părculeţ, deşi în cursul judecăţii, expertiza a dovedit că terenul nu a făcut obiectul vreunei sistematizări. În data de 23 decembrie 1996, în cadrul Comisiei locale de fond funciar, s-a propus atribuirea în compensare a unui alt teren în suprafaţă de 1080 mp. În februarie 1997, se face punerea în posesie şi se înaintează propunerea către Comisia judeţeană Dolj, în vederea validării, respectiv a eliberării titlului de proprietate.

Comisia judeţeană tergiversează aprobarea propunerii, nu din considerente procedurale, ci pe motivul existenţei unui certificat de urbanism eliberat unei societăţi comerciale. Petiţionarii se adresează din nou justiţiei, obţinând sentinţa civilă nr. 423/2.09.1997, rămasă definitivă, prin care prefectul este obligat să emită ordinul de atribuire pentru terenul propus în compensare.

În urma examinării documentaţiei anexate, instituţia Avocatul Poporului a constatat că plângerea este întemeiată. Ca atare, ne-am adresat prefectului de Dolj, cu recomandarea de soluţionare legală a situaţiei şi de informare cu privire la măsurile întreprinse. Acesta ne-a informat că a emis ordinul de atribuire în proprietate pentru suprafaţa de teren, conform Hotărârii nr. 68 din 30.04.1998 a Comisiei locale de aplicare a Legii nr. 18/1991 din Craiova. Prin telefon, petiţionarul ne-a confirmat soluţionarea pozitivă a cererii sale.

7. Dl. B.D., din mun. Bucureşti, ne-a sesizat cu privire la refuzul punerii sale în posesie de către Comisia locală Boroaia, jud. Suceava, pe suprafaţa de teren de 1,98 ha, conform adeverinţei de proprietate nr.666/23.09.1991, respectiv 1,50 ha, conform sentinţei civile nr. 5061/24.05.1992, ambele suprafeţe fiind atribuite în conformitate cu sentinţa civilă nr. 202/14.05.1998, pronunţată de Tribunalul Bucureşti-

Secția de contencios administrativ, rămasă definitivă și învestită cu formulă executorie.

Prin aceeași cerere ni se aduce la cunoștință un caz similar, al doamnei V.P., domiciliată în Boroaia, care întâmpina refuzul aceleiași comisii de a face punerea în posesie pe suprafața de 44 ari teren situat la locul numit "Delniță", comuna Boroaia, atribuită în proprietate prin decizia nr. 130/14.03.1995 a Tribunalului Suceava, rămasă definitivă și învestită cu formulă executorie.

Ca urmare a acestor sesizări, instituția noastră s-a adresat primarului comunei Boroaia, președintele Comisiei locale de aplicare a Legii nr. 18/1991, de la care a solicitat comunicarea temeiului legal ce a stat la baza nepunerii în aplicare a sentințelor în speță. Neprimind nici un răspuns, am intervenit la Consiliul local Boroaia, solicitându-i măsuri prin care să determine formularea unui răspuns de către primar.

Nici Consiliul local nu a reacționat până la această dată.

8. D-na G.V.L., din mun. București, ne-a sesizat cu privire la întârzierea nejustificată a primarului sectorului 1 de a-i soluționa cererea cu privire la reconstituirea dreptului de proprietate asupra unei suprafețe de teren, situată în str. Dr. Sergiu, nr. 5, sector 1.

În urma examinării cererii și a documentelor anexate la aceasta, ne-am adresat primarului sectorului 1, pentru soluționarea legală a cererii petiționarei.

Demersurile instituției noastre nu s-au soldat cu vreun răspuns din partea primarului sectorului 1.

9. Dl. Ș.D., domiciliat în com. Pielești, jud. Dolj, ne-a sesizat cu privire la refuzul Comisiei locale pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 de a executa două hotărâri judecătorești, rămase definitive și irevocabile, al căror dispozitiv obligă la reconstituirea dreptului de proprietate, în favoarea petiționarului, asupra unei suprafețe de 2,97 ha teren agricol, respectiv la plata unor daune cominatorii de 500 lei pe zi până la executarea hotărârii.

În urma examinării cererii și a documentelor anexate la aceasta, am intervenit pe lângă primarul comunei Pielești, pentru a ne comunica care este stadiul soluționării cererii petiționarului, precum și măsurile legale preconizate în acest sens.

Nu am primit nici un răspuns din partea primarului comunei Pielești.

10. Dl. N.I., domiciliat în com. Siliștea de Videle, jud. Teleorman, ne-a sesizat asupra faptului că, deși pus în posesie în anul 1991, în conformitate cu documentele pe care le deține, ulterior s-au efectuat măsurători în urma cărora a fost prejudiciat, în mod nejustificat, de o parte din terenul la care avea dreptul.

Petiționarul arăta că făcuse și alte demersuri pe lângă autoritățile județului, rămase însă fără efect.

Ne-am adresat primarului comunei Siliștea de Videle, solicitându-i să ne comunice stadiul rezolvării acestei probleme, precum și cauzele care au determinat întârzierea în cazul respectiv.

Demersurile instituției noastre au fost efectuate în data de 2.11.1998, însă nici până la această dată nu s-a primit un răspuns din partea primarului comunei Siliștea de Videle.

Comentarii. Din analiza acestor ultime cazuri, ca și unui număr însemnat de cazuri similare (cu mențiunea că problemele legate de aplicarea Legii nr. 18/1991 formează obiectul a 33 de dosare pe 1997, din totalul de 86, respectiv a 147 de dosare pe 1998, din totalul de 425, ceea ce nu acoperă, desigur, numărul mult mai mare de sesizări primite în această materie), se constată că la nivelul comisiilor de aplicare a Legii nr. 18/1991 s-a creat un adevărat fenomen, caracterizat prin lipsa de diligență în executarea hotărârilor judecătorești, definitive și irevocabile, ceea ce a determinat tergiversarea nejustificată, pe o perioadă de timp considerabilă, a reconstituirii dreptului de proprietate și a repunerii persoanelor în drepturile prevăzute de lege.

Fără a face o analiză exhaustivă a fenomenului vom sublinia doar o serie de nereguli:

Lipsește dispoziții clare și neechivoce care să reglementeze procedura de executare a hotărârilor judecătorești de către Comisiile locale de aplicare a Legii fondului funciar, în cazurile în care instanțele judecătorești anulează acte administrative, emise uneori într-un mod abuziv, alteleori dintr-o interpretare sau aplicare greșită a textelor de lege, altor persoane decât celor îndreptățite.

Astfel, la punerea în posesie conform art. 37 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 18/1991, aceste persoane întâmpină greutăți, în condițiile în care instanțele judecătorești, într-un număr considerabil, refuză aplicarea procedurii de executare (cu executorii judecătorești) făcând trimitere atât la articolul din regulament mai sus menționat, cât și la obligativitatea comisiilor de a face punerea în posesie ori la posibilitatea celor prejudiciați de a se adresa justiției în baza art. 109 din Legea nr. 18/1991, republicată, pentru abuz în serviciu.

Toate aceste lacune și neclarități, în condițiile în care parchetele au dispus rareori începerea urmăririi penale pentru infracțiunea de abuz în serviciu, au condus la posibilitatea autorităților publice în cauză de a tergiversa ori de a refuza executarea hotărârilor judecătorești.

Ca atare, în aceste situații, după ani, uneori îndelungați, de procese, petiționarilor le mai sunt necesare alte procese, timp și bani pentru a intra în drepturi, în condițiile în care în culpă sunt autorități publice, chemate ele însele în primul rând să respecte legile și ordinea de drept.

În situația actuală, dată fiind lipsa unor mijloace juridice ferme de care să dispună avocatul poporului, considerăm oportună o mai promptă intervenție a Ministerului Public, în temeiul atribuțiilor ce-i revin conform

legii, inclusiv prin supravegherea respectării legii în activitatea de punere în executare a hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii, fiind cu toții de acord că nu există dreptate fără intrarea efectivă în drept.

În concluzie, rămâne de examinat posibilitatea creării unui sistem de control și sancțiune extrajudiciar asupra organelor de specialitate ale autorităților publice din unitățile administrativ-teritoriale, care - în condițiile autonomiei administrației publice locale - nu pot fi sancționate pe cale administrativă.

În numeroase situații, atunci când autoritatea administrativă locală nu a dat răspuns, ne-am adresat prefectului, atât în calitate de președinte al Comisiei județene de aplicare a Legii nr. 18/1991, cât și în calitate sa de autoritate care veghează ca activitatea consiliilor locale și județene și a primarilor să se desfășoare conform legii. De altfel, chiar Legea nr. 35/1997 prevede, la art. 23 alin. (2), că în situația în care "autoritatea publică sau funcționarul public aparține administrației publice locale, avocatul poporului se adresează prefectului."

Or, tăcerea organului administrației publice este asimilată actului administrativ, atât de Legea contenciosului administrativ nr. 29/1990, cât și de Legea nr. 35/1997, prin art. 20 alin. (2).

Cu toate acestea, potrivit opiniei prefectului județului Brașov, într-un caz prezentat la un alt capitol, "controlul de legalitate exercitat de către prefect, conform legii, vizează numai actele administrative adoptate și emise de autoritățile administrației publice locale, cu excepția actelor de gestiune curentă". Ca atare, prefectul declară că nu are posibilitatea de a lua măsuri de sancționare administrativă sau contravențională împotriva primarilor ce se fac vinovați de refuzul nejustificat de a răspunde unei autorități publice, respectiv împotriva consiliului local.

3.2. În materia aplicării Legii nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului

11. D-l S.G.R., din București, ne-a sesizat asupra tergiversării acordării despăgubirilor prevăzute de Legea nr. 112/1995 pentru un imobil amplasat în comuna Podoleni, jud. Neamț.

Comisia județeană Neamț îi comunicase, ca dată de la care începe să curgă termenul de acordare a despăgubirilor aprobate prin hotărârea sa din 3.12.1996, data de 2.07.1997, considerând că termenul pentru plata despăgubirilor începe să curgă de la comunicarea către beneficiar a hotărârii Comisiei, ce conține raportul de evaluare. Astfel, între momentul adoptării hotărârii Comisiei și cel al comunicării ei către solicitant, apărea un interval de 7 luni care curgea în defavoarea cetățeanului.

Am considerat că s-a făcut o defectuoasă interpretare a dispozițiilor legale, întrucât textul art. 13 alin. (4) din Legea nr. 112/1995 prevede că termenul

pentru plata despăgubirilor curge "după 12 luni de la încheierea lucrărilor de evaluare", dar nu mai târziu de 24 de luni. Totodată, potrivit art. 41 alin. 10 lit. d din normele metodologice privind aplicarea Legii nr. 112/1995, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 20/1996 (redactarea de la data de 3.12.1996), comisiile județene analizează fiecare cerere primită, temeinicia actelor prezentate, evaluarea efectuată de comisiile tehnice de specialitate și hotărăsc, în fiecare caz, cu votul majorității. În continuare, alin. 10 lit. e arată că acestea comunică hotărârile în termen de 5 zile de la adoptare, persoanelor îndreptățite, iar hotărârile rămase definitive se comunică și serviciilor publice descentralizate ale Ministerului Finanțelor. În consecință, am considerat că exista obligația comisiei de a face comunicarea hotărârii în termen de 5 zile de la data adoptării, iar nu după trecerea a 7 luni. De altfel, chiar art. 17 alin. (1) din Legea nr. 112/1991 prevede obligația comisiilor județene de a stabili în termen de 60 de zile de la primirea propunerilor transmise de comisiile locale, (...) acordarea de despăgubiri, cuantumul acestor despăgubiri și emiterea de hotărâri în acest sens, în vreme ce art. 12 alin. (2) din Normele metodologice arată că după depunerea cererii de către persoanele îndreptățite, se va proceda la stabilirea valorii locuințelor respective și a anexelor acestora. Din economia textelor legale rezultă indiscutabil că indicarea datei încheierii lucrărilor de evaluare ca moment de la care începe să curgă termenul legal pentru achitarea sumelor acordate ca despăgubiri este în beneficiul solicitantului și nu poate constitui motiv de amânare a plăților, aflat la discreția organului administrativ. Totodată, intervalul prevăzut de lege (între 12 și 24 de luni de la încheierea lucrărilor de evaluare) urmează a fi considerat drept o perioadă de timp necesară constituirii fondului extrabugetar pentru asigurarea punerii în aplicare a prevederilor legii, din care să se efectueze plata despăgubirilor cuvenite beneficiarilor, cu prioritate față de orice alte cheltuieli, potrivit art. 13 alin. 7 pct. a din Legea nr. 112/1995.

Președintele Comisiei județene de aplicare a Legii nr. 112/1995 (totodată și președintele Consiliului județean Neamț), a considerat însă că termenul de 60 de zile, prevăzut în art. 17 din lege, nu poate fi decât de "recomandare, pentru că, dacă legiuitorul voia să-i dea un alt caracter, trebuia să o spună în mod expres". Totodată, se preciza că hotărârea Comisiei județene a fost emisă anterior terminării lucrărilor de evaluare a imobilului, "cu convingerea că acestea, pe de o parte, se vor realiza într-un termen rezonabil, iar pe de alta, că vor fi urgentate și în acest mod", ceea ce nu s-a întâmplat.

În cele din urmă, chiar fără a i se recunoaște avocatului poporului justetea intervenției sale, dosarul a fost soluționat favorabil, petiționarului plătindu-i-se despăgubirile la care era îndreptățit, întrucât organul de specialitate din județ "dispunea de sume necesare" și și-a onorat obligațiile la termenul prevăzut de lege.

Comentarii. Am prezentat în detaliu acest caz, deoarece el conține elemente relevante ce i se pot reproșa, în unele situații, funcționarului public, respectiv activității administrației publice. Atunci când legea instituie măsuri în favoarea cetățeanului, există o reacție de amânare a satisfacerii solicitărilor de către administrația publică, aceasta făcând uz, nu o dată, de interpretări prin care să respingă ori să tergiverseze rezolvarea cererii. Însuși legiuitorul a dorit ca aplicarea măsurilor reparatorii prevăzute de Legea nr. 112/1995 de către autoritățile administrației publice să se facă cu operativitate, diligență și în termene rezonabile, instituind, prin art. 18 alin. (2), răspunderea disciplinară, materială sau penală, după caz, pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere a atribuțiilor ce le revin, de către membrii comisiilor de aplicare a legii, precum și toți funcționarii publici implicați.

12. Dl. S.G. din mun. București ne-a sesizat în legătură modul de stabilire a cuantumului despăgubirilor prevăzute de art. 13 alin. (5) din Legea nr. 112/1995, de către Direcția Generală de Administrare a Fondului Imobiliar – Serviciul Evaluări din cadrul Primăriei Generale a Municipiului București.

Textul de lege indicat dispune: "Valoarea despăgubirilor stabilite în condițiile anterioare se actualizează la data plății, luând ca bază salariul mediu pe economie din ultima lună a trimestrului expirat". Pe de altă parte, art. 32 din Norma nr. 1 din 18 februarie 1997 privind aplicarea Legii nr. 112/1995, aprobată prin H.G. nr. 11/1997, stipulează: "Comisia Națională pentru Statistică, până cel mai târziu în a 23-a zi a lunii următoare ultimei luni a trimestrului expirat, va da publicității coeficienții de creștere a veniturilor salariale medii nete pe economie din ultima lună a trimestrului expirat față de lunile ianuarie 1990 și februarie 1992."

Potrivit alin. (2), coeficienții publicați de Comisia Națională pentru Statistică se vor utiliza până la publicarea în trimestrul următor a noilor coeficienți.

În aceste condiții, prevederile art. 32 alin. (2) din Norma nr. 1/1997 intră în conflict cu prevederile art. 13 alin. (5) din Legea nr. 112/1995, în măsura în care este vorba de persoanele pentru care plățile sunt efectuate în perioada cuprinsă între prima și a 23-a zi a primei luni din trimestru, deci înainte de publicarea coeficienților actualizați, aceste persoane primind despăgubiri calculate la un coeficient inferior celui prevăzut de lege.

DAFI a respins însă contestația pentru reactualizarea despăgubirilor.

La solicitarea avocatului poporului, și Ministerul Finanțelor, prin Direcția de Trezorerie București, ne-a comunicat că stabilirea valorii actualizate a despăgubirilor acordate, calculată pe baza coeficienților comunicați de Comisia Națională pentru Statistică, se face de către Direcția Generală de Administrare a Fondului Imobiliar – Serviciul de evaluări, subordonat administrației publice locale, Direcției revenindu-i exclusiv sarcina efectuării plăților.

Comentarii. Prin acest mod de aplicare normei legale de către unitatea specializată (DAFI) din cadrul PGMB, se operează o discriminare între beneficiarii măsurilor reparatorii, în funcție de data la care se face plata despăgubirilor înăuntrul aceluiași trimestru.

13. D-na C.M., din mun. Brașov, ne-a sesizat asupra încălcării art. 1 alin. (6) din Norma nr. 1/1997 de către SC RIAL Brașov, societate specializată în vânzarea imobilelor.

Imobilul în cauză a fost naționalizat în baza Decretului nr. 92/1950. Familia a fost strămutată cu domiciliu forțat în altă localitate, fiindu-le permis să se întoarcă în Brașov după câțiva ani. De atunci, această familie de 4 persoane locuiește în pivnița imobilului naționalizat. În 1995, petiționara a înaintat judecătorei locale o acțiune în revendicare, făcând înștiințare către SC RIAL, în data de 16.10.1996.

Cu toate acestea, SC RIAL vinde cele 2 apartamente către chiriași, în 22.01.1997, respectiv în 27.06.1997 - după publicarea Normei nr. 1/1997, care suspendă de drept procedurile administrative reglementate de Legea nr. 112/1995, de restituire în natură, de acordare de despăgubiri sau de vânzare către chiriași, în cazul existenței pe rolul instanțelor judecătorești a unor cereri referitoare la imobilele în cauză, până la soluționarea definitivă și irevocabilă a cererilor respective.

În cel de-al doilea apartament vândut către chiriaș este inclusă și pivnița în care locuiește familia petiționarei.

Comisia județeană pentru aplicarea Legii nr. 112/1995 arată că nu are competența de a decide cu privire la vânzarea apartamentelor către chiriași.

Potrivit art. 13 (1) din Norma nr. 1/1997, atunci când comisiile locale și județene (...) pentru aplicarea Legii nr. 112/1995 sau unitățile specializate care vând locuințe în condițiile legii au indicii că o locuință face parte din categoria imobilelor menționate la art. 1 (4) din respectivele norme metodologice, ele au obligația să întreprindă toate demersurile necesare pentru clarificarea situației juridice a locuințelor, suspendând, totodată, pentru o perioadă de cel mult 6 luni, procedura de restituire, de acordare a despăgubirilor sau, după caz, de încheiere a contractului de vânzare-cumpărare. În continuare, alin. (2) prevede obligația de a repara integral prejudiciul cauzat prin neexecutarea culpabilă a dispozițiilor alin. precedent, de către cei în cauză.

Astfel, dacă pentru prima operațiune de vânzare (încheiată la data de 22.01.1997), se poate lua în considerare faptul că aceasta a premers intrării în vigoare a HG nr. 11/18.02.1997, care a adus completări la HG nr. 20/1996, aceste considerente nu pot fi acceptate în cadrul celei de a doua operațiuni de vânzare (încheiată la 27.06.1997).

Acțiunea în revendicare se află încă în curs de judecată la instanța de fond.

3.3. În materia aplicării legislației privind pensiile și asigurările sociale de stat

14. Dl. M.N., din Câmpulung Moldovenesc, jud. Suceava, ne-a sesizat în legătură cu recalcularea pensiei prevăzută de Decretul-Lege nr. 70/1990 privind modificarea și completarea unor reglementări referitoare la pensii, asigurări sociale și ocrotiri sociale.

Petiționarul, pensionat la data de 1.05.1991, cu o vechime în muncă de 31 de ani și 5 luni, a fost reîncadrat în muncă la 1.06.1991, lucrând un an, după care a solicitat reluarea plății pensiei, recalculată în baza art. 62¹ alin. (1) din Legea 3/1977, modificată. După o întrerupere de 1 an, a mai lucrat o perioadă de 4 ani (1.04.1993 – 1.04.1997) în condițiile prevăzute de art. 62¹ alin. (2), însă nu mai poate beneficia de recalcularea pensiei folosind ca bază de calcul salariile realizate în ultimii 5 ani de activitate, deoarece alin. (3) al acestui articol îngrădește acest drept, stipulând că recalcularea se poate face o singură dată, la încetarea activității.

În fapt, petiționarul și-a continuat activitatea timp de 5 ani cumulați, nu doar un singur an, cel adăugat ca vechime în muncă. Pe de altă parte, nu acestuia îi este imputabilă încetarea activității după numai un an, acest fapt datorându-se fluctuației în organizarea și funcționarea unității respective. La momentul înaintării solicitării de recalculare a pensiei (1992) petiționarul nu putea să prevadă reîncadrarea sa în muncă, la o dată ulterioară.

Prin urmare, s-a creat o inechitate față de cel care îndeplinește condițiile pentru recalcularea pensiei cu schimbarea bazei de calcul, prin efectuarea recalculării cu adăugarea unui singur an de vechime în muncă.

15. Domnul D.I., din mun. București, a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu tergiversarea înscrierii sale la pensie pentru munca depusă și limită de vârstă, precum și cu stabilirea eronată a cuantumului pensiei, ca urmare a neluării în considerare a unor perioade de vechime în muncă și a neincluserii în baza de calcul a unor sporuri la salarii.

Petiționarul a fost repus în drepturi după demersuri care au necesitat aproximativ 10 ani.

Comentarii. Și acest caz conține unele elemente relevante pentru "conduita" față de cetățean a funcționarului public, respectiv a administrației publice. Chiar dacă Legea nr. 3/1977 prevede în mod expres condițiile în care se deschide dreptul la pensie, precum și modul în care se determină baza de calcul, în practică intervin acte ori fapte administrative de natură a vătăma persoanele în dreptul lor la pensie. În speța prezentată mai sus, petiționarul a solicitat, la împlinirea vârstei de 60 ani, trecerea din categoria pensionarilor invalizi în categoria pensionarilor pentru muncă depusă și limită de vârstă. Datorită pierderii dosarului de pensionare de către un funcționar al Oficiului de pensii sector 4, petiționarului i s-a reconstituit vechimea în muncă și i s-a determinat din nou baza de calcul,

ajungându-se la diferențe în minus față de cea stabilită inițial. Pentru redobândirea dreptului câștigat anterior, petiționarul s-a adresat justiției, care a procedat la corectarea greșelilor administrative.

Prin decizii succesive, Direcția Generală de Muncă și Protecție Socială a Municipiului București a modificat temeiul legal al înscrierii petiționarului la pensie. Nici în prezent acest aspect nu este clarificat. Interpretarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale prin care se exclude categoria pensionarilor de invaliditate gradul III de la beneficiul prevederilor art. 34 din Legea nr. 3/1977 a rămas constantă, în ciuda opiniei exprimate de Ministerul Justiției, în sensul că aceștia trec în categoria pensionarilor pentru limită de vârstă la împlinirea vârstei de 60 de ani, indiferent dacă au sau nu vechimea integrală în muncă, precum și de Comisia pentru muncă și protecție socială din Camera Deputaților.

Și la intervenția instituției Avocatul Poporului, conducerea M.M.P.S. și-a menținut punctul de vedere, precizând că art. 34 din Legea nr. 3/1977 "se referă la trecerea din oficiu la limită de vârstă doar a pensionarilor de invaliditate gradul I și II".

3.4. În materia aplicării Decretului-Lege nr. 118/90

16. Doamna T.M., din comuna Bogați, jud. Argeș, ne-a sesizat în legătură cu modul în care i s-a făcut aplicarea Decretului-Lege nr. 118/1990.

Indemnizațiile urmașilor prizonierilor de război se acordă în baza acestui act normativ, cu modificările ulterioare. Petiționara a obținut hotărârea de acordare a indemnizației în data de 29.07.1997, dată la care era aplicabilă Ordonanța de urgență nr. 41, publicată în M.O. nr. 154 din 14.07.1997 (dată de la care produce efecte juridice, iar nu de la publicarea legii de aprobare a ordonanței). O.U.G. stabilește un quantum de 40.000 lei, devenit – prin Legea nr. 55/1998 (de aprobare a O.U.G.) - 60.000 lei, începând cu data de 2.03.1998.

Prin urmare, petiționara are dreptul, în baza Decretului - Lege nr. 118/1990, modificat prin Ordonanța de urgență nr. 41/1997, la o indemnizație lunară de 40.000 lei în perioada 29.07.1997-2.03.1998 și la o indemnizație lunară de 60.000 lei, începând cu data intrării în vigoare a ultimei modificări a Decretului - Lege nr. 118/1990.

Cu toate acestea, D.G.M.P.S. Argeș susține că, în baza Notei tehnice nr. 281/1998 a M.M.P.S. de aplicare a Legii nr. 55/1998, suma de 60.000 lei cuvenită soției supraviețuitoare conform art. 4 alin. 2 din D.L. 118/1990, modificat, se acordă începând cu data de 9.03.1998, în cazul persoanelor care au depus cerere la comisiile teritoriale până la 30.07.1997 și au obținut hotărâri definitive, nepuse în aplicare.

D.G.M.P.S. Argeș consideră că nu există temei legal pentru acordarea indemnizației respective începând cu data emiterii hotărârii (29.07.1997),

deoarece Legea nr. 55/1998 privind aprobarea O.U.G. nr. 41/1997 a intrat în vigoare la 2.03.1998.

3.5. În materia aplicării Legii nr. 67/1995 privind ajutorul social

17. D-na Z.L., domiciliată în comuna Feldru, jud. Bistrița-Năsăud, s-a plâns de refuzul primarului din localitate de a-i aproba cererea de acordare a ajutorului social, invocându-se o hotărâre a Consiliului local (nr. 16/24.11.1996) prin care "s-a stabilit că persoanele apte de muncă, între vârsta de 18 – 65 de ani, bărbați și femei, nu vor primi ajutor social, numai dacă prezintă acte medicale că sunt bolnavi sau handicapați". Totodată, petiționarei i se cereau, pentru completarea dosarului în vederea acordării ajutorului social, "certificatul de naștere pentru soț, adeverința de salariat sau de la Oficiul forțelor de muncă pentru acesta, precum și certificatul de căsătorie". D-na Z.L. declarase însă, pe propria răspundere, că nu este căsătorită și că are în întreținere doi copii minori, dintre care unul sub 7 ani, astfel încât nu putea produce documentele solicitate.

Față de această situație, considerând că o asemenea hotărâre a consiliului local încalcă prevederile Legii nr. 67/1995 privind ajutorul social, adăugând nepermis la lege prin instituirea unor astfel de restricții pe care nici legea sus-menționată, nici Hotărârea de Guvern nr. 125/1996 dată în aplicarea legii nu le conțin, l-am sesizat pe prefectul județului Bistrița-Năsăud, solicitându-i să ne precizeze dacă, în exercitarea atribuțiilor de control cu privire la legalitatea actelor autorităților administrației publice locale, hotărârea respectivă a fost atacată în contenciosul administrativ, potrivit prevederilor art. 111 alin. (1) din Legea nr. 69/1991, republicată. Totodată, i se solicita opinia cu privire la legalitatea acestui act administrativ, cu caracter normativ, în raport de legislația în materia asistenței sociale, în general – și de dispozițiile Legii nr. 67/1995, respectiv ale art. 20 alin. (2) lit. r din Legea administrației publice locale. Prefectul ne comunică faptul că nu a atacat hotărârea în contenciosul administrativ, întrucât, conform prevederilor H.G. nr. 125/1996, "consiliul local stabilește criterii pentru acordarea ajutoarelor sociale".

Măsurile prevăzute de H.G. nr. 125/1996 în legătură cu acordarea ajutorului social nu lasă însă la latitudinea consiliilor locale impunerea unor restrângeri suplimentare față de condițiile legii, criteriile proprii la care face mențiune art. 1 alin. (1) din acest act normativ referindu-se exclusiv la "evaluarea veniturilor nete care se pot obține din creșterea și valorificarea animalelor și păsărilor, precum și din valorificarea altor bunuri realizate în gospodăriile populației (...), nominalizate de primar".

Ca atare, i s-a recomandat consiliului local al comunei Feldru revocarea hotărârii în cauză, reanalizarea cazului individual al petiționarei și aprobarea acordării ajutorului social, întrucât aceasta dovedise că

îndeplinește condițiile prevăzute de art. 2 alin. (2), respectiv art. 5 alin. (2) lit. a din Legea nr. 67/1995.

Ulterior, primarul a ridicat două noi obiecții: lipsa de fonduri la bugetul comunei și faptul că petiționara își stabilise reședința în orașul Gherla, ceea ce făcea imposibilă efectuarea anchetei sociale. În această situație, ne-am adresat Direcției Generale a Finanțelor Publice și Controlului Financiar de Stat din județul Bistrița-Năsăud, solicitând să ni se comunice dacă au fost defalcate, din bugetul de stat, fonduri necesare plății ajutorului social, către Consiliul Local Feldru, pentru suplimentarea sumelor suportate din bugetul local și veniturile proprii. A rezultat că fuseseră repartizate sume defalcate pentru asigurarea fondurilor strict necesare la cheltuieli de asistență socială, învățământ și sănătate, finanțate din bugetul local, între care 10 mil. lei pentru ajutoare sociale, sume utilizate în întregime la 31.12.1997.

Cu toate că o anchetă socială fusese efectuată de Primăria Gherla, localitatea de reședință a petiționarei, aceasta nu a fost acceptată de primarul din localitatea de domiciliu, la care, potrivit art. 8 alin. 1 din Legea nr. 67/1995 și cap. I, pct. 1.2 din H.G. nr. 125/1996, trebuie să se adreseze solicitantul de ajutor social.

Ulterior, petiționara și-a stabilit domiciliul în orașul Gherla, care, la rândul său, nu dispune de fondurile necesare pentru acordarea ajutorului social.

Comentarii. Acest exemplu este ilustrativ pentru numeroase alte cazuri similare. Este de reținut că aplicarea Legii nr. 67/1995 se confruntă cu o serie de neajunsuri la nivelul autorității administrației publice locale. Criteriile de acordare a ajutorului social pot fi ocolite, iar sursele de finanțare sunt insuficiente în unele comunități, în condițiile în care art. 23 din lege a stabilit un cadru juridic limitat în timp (taxa de trecere a frontierei, ca măsură de ocrotire socială, fiind instituită doar pentru anul 1995).

În prezent, în numeroase localități, de regulă tocmai acolo unde există și un număr mare de solicitări de acordare a ajutorului social, fondurile disponibile nu sunt acoperitoare, fiind constituite exclusiv din veniturile proprii.

De asemenea, condiționarea acordării ajutorului social de domiciliul stabil nu este de natură să încurajeze autoritățile locale să-și asume responsabilitatea sprijinirii unor cetățeni defavorizați care au legătură, doar formal, cu o altă comunitate, în fapt ei fiind legați de comunitatea în care trăiesc. Rămâne de luat în considerație dacă, în asemenea cazuri, nu ar fi suficientă dovada că persoana îndreptățită nu primește ajutor social de la autoritatea din localitatea de domiciliu, urmând să se adreseze autorității din localitatea de reședință.

De asemenea, prezintă interes faptul că, deși art. 1 (1) din Legea nr. 67/1995 prevede "Familiiile, precum și persoanele singure, fără venituri sau cu venituri mici beneficiază de ajutor social ca formă de protecție socială",

art. 2 (1) din Hotărârea Guvernului nr. 125/1996 cu privire la stabilirea unor măsuri în legătură cu acordarea ajutorului social, precum și modificarea și completarea Normelor metodologice pentru aplicarea dispozițiilor Legii nr. 67/1995 introduce o altă formulare, anume: "Familiiile și persoanele singure care au în proprietate sau în folosință numai locuința și bunurile necesare nevoilor familiale pot beneficia, în condițiile legii, de ajutor social", ceea ce - în practică - dă naștere la refuzul autorității de a acorda ajutorul social persoanelor îndreptățite, întrucât obligația corelativă dreptului este interpretată ca facultate.

Aceeași idee reiese și din modul în care art. 21 din Legea nr. 67/1995 ("Fondurile necesare plății ajutorului social se suportă din bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale, din veniturile proprii și din sumele defalcate cu această destinație din bugetul de stat") a fost reluat, într-o formulare mult mai restrictivă, în textul art. 5 (2) din HG nr. 125/1996 ("Stabilirea dreptului la ajutor social unor familii sau persoane singure se face, în condițiile legii, în limita fondurilor aprobate cu această destinație").

Dat fiind numărul mare de situații în care plata ajutorului social a fost sistată, începând cu vara anului 1996, datorită lipsei de fonduri, se impune cât mai grabnic găsirea unor resurse financiare care să fie alocate în acest scop, altminteri Legea ajutorului social riscă să devină o formă lipsită de substanță.

3.6. În materia aplicării legislației privind protecția specială a persoanelor cu handicap

18. D-l B.V., în vârstă de 43 de ani, din municipiul Timișoara, ne-a sesizat în legătură cu faptul că, întrucât prezenta o amputație 1/3 proximală gambă, s-a adresat, potrivit prevederilor Legii nr. 53/1992, Comisiei de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă, solicitând încadrarea într-o categorie de persoane cu handicap. Comisia a respins însă cererea, considerându-l un caz pensionabil pe motiv de boală.

În consecință, petiționarul s-a adresat atât Oficiului de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă, cât și Institutului Național Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă. Și acestea i-au respins cererea, invocând faptul că petiționarul suferă de o boală și nu de un handicap.

Avocatul poporului s-a adresat Oficiului și Institutului Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă, recomandându-le revizuirea cazului domnului B.V., întrucât a considerat că deficiența fizică pe care o prezintă și care îl împiedică să se integreze în viața socială este compatibilă cu criteriile de încadrare într-o categorie de persoane cu handicap. De asemenea, s-a solicitat o copie după criteriile de diagnostic clinic, diagnostic funcțional și de evaluare a capacității de muncă, elaborate de Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii și Protecției Sociale pentru gradele

I, II și III de invaliditate. Institutul de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă a răspuns în termen legal, însă a comunicat că domnul B.V. nu poate beneficia de prevederile Legii nr. 53/1992 și nici nu are acces la scutirea de impozit pe salariu prevăzută de Legea nr. 35/1993, întrucât petiționarul prezintă o boală și nu un handicap, s-a integrat prin propriile posibilități în viața socială și nu a necesitat măsuri de protecție specială în vederea integrării profesionale.

Totodată, Institutul a arătat că nu poate trimite o copie a criteriilor solicitate, întrucât stocul "a fost epuizat", iar o "copie este dificil de realizat, întrucât sunt cuprinse într-un volum de 536 de pagini".

Comentarii. Art. 16 din Legea nr. 53/1992 dispune că încadrarea într-o categorie de persoană handicapată se face potrivit criteriilor de diagnostic clinic, diagnostic funcțional și de evaluare a capacității de muncă, pentru gradele I, II și III de invaliditate.

Aceste criterii, elaborate de către Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii și Protecției Sociale, nu au suferit modificări, dar au fost editate în anul 1990 - deși, conform art. 16 alin. (2) din Legea nr. 53/1992, "În termen de 90 de zile de la publicarea legii în Monitorul Oficial al României, Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii și Protecției Sociale vor elabora lista acestor criterii".

În lipsa unor prevederi legale exprese, comisiile de expertiză se comportă uneori inechitabil față de persoanele încadrate în muncă, suferind însă de serioase deficiențe fizice și funcționale. Faptul că acestea doresc și sunt și capabile să muncească nu contravine încadrării lor într-o categorie de persoane handicapate, pentru a beneficia de facilitățile prevăzute de Legea nr. 53/1992 sau alte legi speciale. Atunci când Comisiile de expertiză refuză eliberarea certificatului de persoană handicapată și le recomandă solicitanților pensionarea, ele procedează la restrângerea exercițiului dreptului la muncă. Aceste considerații au fost înaintate conducerii Ministerului Muncii și Protecției Sociale.

Totodată, întrucât practica Institutului Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă implică raportarea, în aplicarea Legii nr. 53/1992, la o listă de criterii publicată în anul 1990, am considerat că este necesară elaborarea listei noilor criterii, potrivit art. 16 (2) din lege. În acest sens, ne-am adresat atât conducerii Ministerului Muncii și Protecției Sociale, cât și Ministerului Sănătății.

19. Dl. I.M. din municipiul București, alături de alți părinți și susținători legali ai unor bolnavi, ne-a sesizat în legătură cu gravele nereguli existente la Căminul-spital din comuna Bălăceanca, jud. Ilfov. Astfel, se afirma că 240 de bolnavi neuropsihici sufereau de frig și de foame, condițiile de igienă erau precare, iar personalul nu-și îndeplinea obligațiile de supraveghere și îngrijire a bolnavilor.

Ne-am adresat Secretariatului de Stat pentru Persoane cu Handicap, primarului comunei Cernica și prefectului județului Ilfov.

Din răspunsul S.S.P.H., reiese că situația Căminului-spital a fost îmbunătățită sau este în curs de remediere.

Prefectul județului Ilfov ne-a comunicat că situația critică din Căminul-spital este rezultatul firesc al lipsei de finanțare și că, în ciuda rezolvării temporare a problemei financiare, o soluție de lungă durată nu poate fi găsită în condițiile în care aceste unități sunt susținute financiar din bugetele locale. În acest sens, este necesar ca ele să fie subordonate direct instituțiilor de profil de la nivelul județului.

Comentarii. Descentralizarea căminelor-spital pentru persoanele cu handicap la nivelul consiliilor locale a condus la deteriorarea activității de îngrijire a bolnavilor. În prezent, numeroase instituții de acest fel sunt amenințate cu desființarea.

După anul 1989, finanțarea căminelor spital s-a făcut centralizat, de la bugetul statului, prin Secretariatul de Stat pentru Persoane cu Handicap, iar începând cu anul 1993, finanțarea s-a descentralizat la nivelul consiliilor locale cu toate că acest instituții nu sunt servicii de interes local.

În fiecare an, datorită fondurilor din ce în ce mai scăzute alocate de consiliile locale, activitatea de îngrijire a persoanelor asistate în aceste instituții s-a deteriorat, iar în prezent nevoile de bază (hrană, căldură, apă, medicamente ș.a) sunt imposibil de satisfăcut, având în vedere că toate cheltuielile se fac de la bugetul local.

Situația Căminului spital Bălăceanca din comuna Cernica este edificator. Această instituție găzduiește 210 persoane cu handicap grav, din care nici una nu provine din comunitatea respectivă (200 de persoane sunt din municipiul București, iar 10 din județul Ilfov). Bugetul anual necesar persoanelor asistate este de 6 miliarde lei, sumă care ar trebui asigurată în totalitate de către Consiliul local al comunei Cernica. Întregul buget repartizat însă comunei este de 1,5 miliarde lei, iar comuna - formată din 4 sate – se află în imposibilitate de a-și constitui alte fonduri proprii în măsură să asigure funcționarea căminului. Toate demersurile întreprinse de autoritățile locale pentru a obține sprijinul financiar de care au atâta nevoie au rămas fără rezultat. Au fost abordate și autoritățile municipiului București, în sensul ca acestea să-și asume cheltuielile pentru persoanele cu domiciliul în capitală internate în căminul spital din comuna Cernica, dar reacția nu a corespuns așteptărilor.

Majoritatea căminelor spital au o situație asemănătoare, unele dintre acestea fiind aproape de închidere. Cele 23 de cămine spital pentru copii, unde sunt internate aproximativ 3000 de persoane, înregistrează aceeași situație dramatică.

Ca atare, finanțarea căminelor spital din bugetele locale, în condițiile în care aceste servicii nu răspund nevoilor locale, obligă autoritățile în

cauză la eforturi financiare ce le depășesc cu mult posibilitățile, iar îngrijirea persoanelor internate înregistrează o continuă deteriorare.

Atragem atenția și asupra faptului că singurul act normativ care se referă la asistența în cămine spital este Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 454/1957 privind asistența bătrânilor pensionari și nepensionari.

În ceea ce privește actul normativ care reglementa asistența copiilor în cămine spital, Legea nr. 3/1970 privind ocrotirea unor categorii de minori a fost abrogată. Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate (prin care s-a abrogat legea sus menționată) nu se referă și la asistența copilului cu handicap grav în căminele spital. Din punct de vedere legal, aceste instituții există doar pentru că în fiecare an legea bugetului le menționează în anexele sale.

Pentru supraviețuirea acestor instituții și asigurarea unui nivel de îngrijire la nivelul standardelor prevăzute de actele normative în vigoare se impune finanțarea centralizată a unor asemenea instituții, al căror interes îl depășește pe cel strict local, prin organul de specialitate creat în vederea realizării unei politici naționale unitare și coerente în domeniul protecției speciale a persoanelor cu handicap.

3.7. În materia aplicării măsurilor de protecție socială ca urmare a concedierilor colective

20. Un număr de 38 de foști salariați ai societății comerciale Construcții Montaj Popești-Leordeni S.A. au sesizat instituția Avocatul Poporului, solicitând sprijin pentru primirea plăților compensatorii la care sunt îndreptățiți, potrivit Ordonanței de urgență nr. 9/1997, ca urmare a disponibilizării colective ce a operat la 1 octombrie 1997. Ministerul Muncii și Protecției Sociale ne precizează că, într-adevăr, S.C. Construcții Montaj S.A. s-a privatizat prin vânzarea de către Fondul Proprietății de Stat a 40% din acțiunile societății la data de 27 iunie 1997. Tergiversând întocmirea formelor de disponibilizare a celor 38 de salariați, Fondul Proprietății de Stat a depășit termenul imperativ de 60 de zile prevăzut de O.U.G. nr. 9/1997 pentru emiterea deciziilor de desfacere a contractelor de muncă, prejudiciind astfel salariații îndreptățiți la primirea plăților compensatorii.

În urma verificărilor instituției Avocatul Poporului, s-a constatat că Fondul Proprietății de Stat a încercat repunerea în termenul de 60 de zile prevăzut de ordonanță, prin întocmirea unui ACT ADIȚIONAL la contractul de vânzare a acțiunilor societății, în care se prevede că, la data semnării contractului, societatea dispunea de un număr de 106 salariați din care 38 vor fi disponibilizați în urma procesului de privatizare. Cu aceleași date au fost închise și carnetele de muncă ale celor 38 salariați. În opinia M.M.P.S., documentul astfel încheiat nu poate fi considerat act adițional la respectivul contract, deoarece modifică obiectul acestuia. În plus, chiar și valabil încheiat, actul adițional nu poate modifica data vânzării-cumpărării. În aceste condiții, desfacerea contractului individual de muncă pentru cei 38

salariați trebuia să se dispună în termen de 60 de zile de la data aprobării Programului de privatizare, sau de la data vânzării-cumpărării, pentru ca aceștia să beneficieze de plăți compensatorii.

Comentarii. Acest exemplu este semnificativ și pentru alte cazuri similare. Este de reținut că plățile compensatorii nu reprezintă un drept pentru orice persoană disponibilizată. Îndeplinirea condițiilor legale de acordare a plăților compensatorii nu poate fi apreciată în concret de către angajat, care se mulțumește cu mențiunea făcută de angajator în carnetul de muncă, în sensul că sunt îndeplinite condițiile pentru acordarea plăților compensatorii. Ulterior, constată că i se refuză un drept pe care îl considera acceptat.

3.8. În materia aplicării legislației privind protecția copilului

21. Dl. S.C. din comuna Șoimari, jud. Prahova, ne-a sesizat în legătură cu situația dificilă în care se află patru copii minori, orfani de mamă încă din 1991, al căror drept de proprietate asupra pământului moștenit de la mamă este încălcat. Petiționarul, deși poartă același nume cu mama decedată a copiilor, nu preciza dacă există legătură de rudenie cu aceștia. Ne-am adresat primarului comunei Șoimari solicitându-i informații în legătură cu situația reală a copiilor, recomandând totodată instituirea tutelei, deoarece din cerere rezulta că cei patru copii sunt lipsiți de ocrotire părintească, iar proprietatea acestora riscă să fie diminuată. Primarul a răspuns că petiționarul este chiar tatăl copiilor, iar pentru apărarea drepturilor copiilor a decis instituirea curatelei (la sesizarea noastră), realizând că există un conflict de interes între tatăl copiilor și aceștia din urmă.

22. Ca urmare a știrilor difuzate de un post de televiziune, ne-am sesizat din oficiu în cazul a doi copii ai familiei G. din orașul Costești, județul Argeș, a căror viață a fost primejduită prin comportamentul abuziv al părinților.

În fața primăriei, părinții i-au stropit cu benzină pe cei doi copii minori, în vârstă de 4 și 8 ani, amenințând că le vor da foc, ca protest împotriva primarului care a decis să reducă la jumătate de normă postul domnului G., funcționar al primăriei.

Instituția Avocatul Poporului s-a adresat primarului recomandând acestuia să-și asume, în calitate de autoritate tutelară, responsabilitățile potrivit art. 108 și 109 din Codul familiei. De asemenea i s-a solicitat să ne trimită, în copie ancheta socială efectuată și să ne comunice măsurile necesare pentru protejarea integrității fizice și psihice a celor doi copii, inclusiv în scopul de a preveni repetarea unor astfel de manifestări din partea părinților

Cazul fiind mediatizat, primarul a răspuns prompt solicitărilor noastre. Ancheta socială, realizată de către o echipă interdisciplinară, evidențiază faptul că cei doi copii sunt bine îngrijiți în familie, în special de către mamă, iar modalitatea de protest adoptată de către părinți este un accident nefericit. Părinții au recunoscut că au adoptat acest comportament agresiv doar pentru a intimida autoritățile și că nu au intenționat să pună în primejdie viața copiilor.

Prin gestul lor, părinții (influențați ei înșiși de protestul unei femei din Pitești care și-a dat foc în fața primăriei) au dorit să determine autoritățile să renunțe la o decizie care le este defavorabilă.

Concluzia finală a autorității tutelare este aceea că nu se impune, deocamdată, o măsură de protecție a copiilor, deoarece există suficiente garanții că aceștia vor fi în siguranță lângă părinții lor.

23. Tot ca urmare a unor știri televizate, avocatul poporului s-a autosesizat în cazul celor doi copii, în vârstă de 9 și 10 ani, ai familiei B. din comuna Tazlău, jud. Bacău, maltratați de propria mamă.

Avocatul poporului s-a adresat autorităților publice obligate să ia măsuri de urgență pentru protecția copiilor, respectiv primarului și Comisiei pentru protecția copilului de pe lângă Consiliul Județean Bacău. I s-a recomandat primarului să-și asume responsabilitățile în calitate de autoritate tutelară, potrivit art. 108 și 109 din Codul familiei. De asemenea, i s-a solicitat să ne trimită, în copie, ancheta socială efectuată și să ne comunice care sunt măsurile necesare pentru protejarea integrității fizice și psihice a copiilor respectivi. Fiind un caz puternic mediatizat, primarul a răspuns prompt solicitărilor noastre. Concluziile anchetelor sociale întreprinse subliniază faptul că familia B. este incapabilă să-și asume responsabilitatea continuării îngrijirii corespunzătoare a copiilor, fiind necesară încredințarea acestora unei instituții de ocrotire. În prezent, copiii se află în îngrijirea unei instituții private.

24. Avocatul poporului și-a exercitat atribuțiile din oficiu în cazul elevei S.R.G. de la o școală postliceală din Brăila, orfană de mamă, abandonată de tată, încredințată bunicilor materni (pensionari), prin Hotărârea Comisiei pentru ocrotirea minorilor. Măsura de protecție respectivă nu a fost reevaluată potrivit O.U.G. nr. 26/1997, considerându-se că nu mai era necesar, întrucât S.R.G. era elevă în clasa a 12-a și împlinise deja vârsta de 18 ani. Tânăra respectivă, care își continua studiile la o școală postliceală privată, autorizată, deși era îndreptățită să beneficieze de alocație de plasament nu o primea, neexistând o hotărâre de plasament la bunicii materni (vechea hotărâre și-a încetat valabilitatea). Dacă s-ar fi respectat întocmai prevederile O.U.G. nr. 26/1997 de către Comisia pentru Protecția Copilului, tânăra S.R.G. ar fi putut beneficia de alocația de plasament care îi este atât de necesară.

Instituția Avocatul Poporului s-a adresat Comisiei pentru Protecția Copilului de pe lângă Consiliul Județean Brăila, solicitându-i să reevalueze cazul tinerei S.R.G. și să comunice modul de soluționare a acestuia.

Comisia pentru Protecția Copilului a decis reevaluarea cazului S.R.G. și stabilește ca măsură de protecție plasamentul acesteia la bunicii materni. Ca atare, în conformitate cu dispozițiile legale, tânăra S.R.G. beneficiază de alocație lunară de plasament în valoare de 350.000 lei.

25. Ca urmare a unui divorț pronunțat în 1991, cei doi copii minori T.D.N. și T.D.O. sunt încredințați mamei, care decedează (1997). Atât bunica maternă cât și bunicii paterni se adresează Comisiei pentru Protecția Copilului, solicitând fiecare în parte încredințarea copiilor.

Comisia a respins cererea bunicii materne care și-a asumat responsabilități importante în creșterea copiilor, motivând că aceasta nu are condiții materiale corespunzătoare și a hotărât încredințarea copiilor bunicilor paterni, cu plata alocației de încredințare pentru fiecare copil în parte.

Bunica maternă a contestat în instanță hotărârea Comisiei pentru Protecția Copilului. Hotărârea a fost desființată, iar copiii au fost încredințați bunicii materne.

Din acest moment, Comisia pentru Protecția Copilului hotărăște că nu mai este competentă în soluționarea cauzei. Ca atare, deși cei doi copii în dificultate, încredințați bunicii materne ar fi trebuit să primească fiecare alocația de încredințare, aceștia nu beneficiază de ea.

Avocatul poporului i-a solicitat Comisiei pentru Protecția Copilului reexaminarea cazului și acordarea sprijinului necesar pentru a asigura creșterea și dezvoltarea armonioasă a copiilor. Comisia se consideră în continuare incompetentă să intervină în soluționarea cauzei respective conform O.U.G. nr. 26/1997, întrucât copiii sunt încredințați prin hotărâre judecătorească și nu prin hotărâre administrativă.

Cu toate acestea, atât în litera, cât și în spiritul O.U.G nr. 26/1997, actul de încredințare a copilului aflat în dificultate nu exonerează Comisia pentru protecția copilului de obligațiile sale, copilul respectiv fiind în continuare în dificultate. Avocatul poporului susține că acești doi copii în dificultate au dreptul la alocație de plasament chiar dacă au fost încredințați printr-o hotărâre judecătorească.

Comentarii. Aceste exemple sunt semnificative pentru a atrage atenția asupra unor neajunsuri legate de aplicarea prevederilor legale referitoare la protecția copilului.

Deși autoritățile publice competente (autoritatea tutelară și serviciul public specializat) sunt obligate să identifice cazurile de nerespectare a drepturilor copilului și să intervină prompt, de regulă acestea se implică doar atunci când sunt sesizate sau în cazurile mediatizate.

Autoritatea tutelară nu dispune de nici un fel de resurse materiale și umane pentru a sprijini copiii și familiile aflate în dificultate și pentru a preveni plasamentul copiilor în instituții.

Deoarece comunitatea locală nu oferă sprijin copiilor aflați în dificultate, aceștia sunt preluați de serviciile publice specializate județene care, de regulă, oferă plasament în instituții de ocrotire costisitoare și care în prezent nu dispun de fonduri necesare pentru supraviețuire.

Reglementările legale privind reevaluarea periodică a situației copilului aflat în plasament instituțional/familial, precum și evaluarea posibilității de încredințare sau adopție a copilului cu prioritate la rudele până la gradul al IV-lea inclusiv, nu se aplică.

Există o serie de neconcordanțe între legile în vigoare, pe de o parte, și aplicarea neunitară a unor articole din O.U.G. nr. 25/1997 și nr. 26/1997, pe de altă parte.

Nici o autoritate centrală nu și-a asumat rolul de coordonator al aplicării unitare și coerente a legislației existente, aceasta având drept consecință încălcarea drepturilor copilului.

3.9. În materia protecției drepturilor consumatorului

Servicii prestate de regiile autonome și societățile naționale
înființate în urma reorganizării acestor regii

3.9.1. Servicii furnizate de RACCT (RADET)

26. Dl. P.R., din mun. Craiova, jud. Dolj, ne-a sesizat în legătură cu nemulțumirea sa față de serviciile locale ale RADET (Regia Autonomă Apă-Canal-Termoficare).

Petiționarul reclamă faptul că înregistrarea consumului de apă la blocul în care locuiește nu corespunde realității, deoarece există pierderi de apă prin conductele sparte, acestea datorându-se alimentării comune a blocurilor cu regim de înălțime P+8(10) - care necesită o presiune mai mare - cu cele de tip (P+4). Pentru contorizarea separată a blocurilor, există o sentință civilă, nepusă însă în executare.

Petiționarul, nemulțumit de modul în care conducerea asociației de proprietari înțelege să le reprezinte interesele în raporturile acestora cu serviciile publice, solicită și modificarea Regulamentului-cadru al asociației de proprietari, prevăzut în Anexa nr. 2 a Legii locuinței nr. 114/1996, republicată, în sensul de a interzice cumularea unei funcții în conducerea regiilor autonome de interes local cu o funcție în conducerea asociațiilor de proprietari.

Instituția noastră s-a adresat primarului municipiului Craiova, acesta transmițându-ne răspunsul său și al Direcției de Urbanism, Amenajarea teritoriului și Lucrări Publice, precum și al R.A. Apă-Canal-Termoficare

(RACCT).

Între răspunsul primarului și cel al RACCT există neconcordanțe. În timp ce primarul afirmă că "Blocurile de locuințe cu regim de înălțime P+8(10) sunt alimentate separat față de blocurile P+4, printr-o rețea de la stația de hidrofor", RAACT susține că "Prin punctul termic nr.11 C. București, apa caldă menajeră este distribuită prin rețele de transport comun între blocurile P+4 și respectiv P+8". De asemenea, RAACT precizează că în municipiul Craiova nu este realizată contorizarea energiei termice la blocurile de locuințe, iar consumul mare de apă se poate datora eventualelor neetanșeități sau altor defecțiuni la instalațiile interioare a căror întreținere este în sarcina locatarilor. Totodată, acceptă că operațiunea de contorizare a energiei termice la blocurile de locuințe este în sarcina distribuitorului (RAACT), dar aceasta nu s-a realizat, din cauza lipsei fondurilor bănești necesare.

Comentarii: Punctul de vedere al RAACT exclude posibilitatea existenței unor neetanșeități în propria rețea (conducele exterioare), a căror remediere să îi revină în sarcină, admitând doar existența unor defecțiuni la nivelul instalațiilor interioare, ale căror reparații sunt în grija proprietarilor de apartamente. Prin urmare, locuitorii acestui cartier sunt obligați să suporte ei singuri pierderile înregistrate în întregul sistem, până la finalizarea lucrărilor de contorizare.

3.9.2. Servicii furnizate de Societatea Națională de Telecomunicații ROMTELECOM SA

27. Dl. T.N., domiciliat în comuna Gârbovăț, jud. Caraș – Severin, ne-a cerut sprijinul în rezolvarea cererii depuse la Direcția de Telecomunicații Caraș-Severin, prin care solicita instalarea unui post telefonic. Ca persoană handicapată (certificat nr.328 din 29.01.1998), petiționarul beneficiază de prevederile art. 5 lit. e din Legea nr. 53/1992 privind protecția specială a persoanelor handicapate, având prioritate în ceea ce privește instalarea unui post telefonic.

Cererea sa a fost refuzată, motivându-se lipsa de rețea. Petiționarul arată însă că în vecinătatea sa imediată este instalat post telefonic.

La sesizarea avocatului poporului, SNTc ROMTELECOM SA informează că petiționarul nu figurează cu cerere în evidențele Direcției de Telecomunicații Caraș-Severin, iar din cercetările efectuate la Oficiul Gârbovăț rezultă că acesta a declarat că nu a făcut personal nici o plângere. Procesul-verbal întocmit în acest sens nu a fost însă anexat.

28. Dl. I.M.L., din mun. București, ne-a sesizat în legătură cu facturarea unor convorbiri telefonice (audio-line și convorbiri internaționale cu Canada) în perioada 11.02.1998-24.02.1998, la valoarea de 5.879.440 lei.

La intervenția avocatului poporului, SNTc ROMTELECOM SA ne comunică faptul că "din analiza facturii detaliate și din verificările efectuate a reieșit că toate convorbirile au fost corect taxate. Convorbirile contestate sunt efectuate în timpul zilei, unele fiind precedate sau urmate la intervale scurte de timp de numere de apel recunoscute de abonat", ceea ce reprezintă, în opinia ROMTELECOM, o dovadă certă și suficientă a faptului că toate convorbirile au fost efectuate de către abonatul însuși. Totodată, acele "intervale scurte de timp" reprezintă, în fapt, aproape zece minute, până la o oră chiar! De exemplu, 8.53 (contestat); 9.06 (recunoscut); 9.59 (contestat) în dimineața aceleiași zile.

29. Dl. N.C., domiciliat în municipiul Mangalia, jud. Constanța, este nemulțumit de supraevaluarea facturii telefonice prin includerea unor servicii de tip Audio-Line pe care nu le-a apelat. În acest sens, depune o plângere la Direcția de Telecomunicații Constanța - Oficiul comercial de telecomunicații Mangalia, rămasă nesoluționată.

Oficiul Județean pentru Protecția Consumatorilor – Constanța ne comunică faptul că, în urma verificărilor efectuate, rezultă că plângerea este neîntemeiată, întrucât nu au fost efectuate lucrări în rețeaua telefonică și nici nu s-au constatat defecțiuni ale rețelei. În consecință, petiționarul a efectuat convorbiri pe serviciile cu valoare adăugată, fără a le cunoaște probabil tariful de taxare, ajungând în imposibilitatea de achitare a sumelor facturate.

La sesizarea avocatului poporului, SNTc ROMTELECOM SA arată că nu s-au constatat cauze tehnice care ar fi putut duce la taxarea eronată a convorbirilor, acestea fiind efectuate tot în timpul zilei și tot la intervale de timp foarte scurte (secunde, de această dată). Petiționarul a efectuat atât convorbiri la Dial-Phone, cât și la Audio-Line, însă le recunoaște doar pe cele de la Dial-Phone, contestând convorbirile Audio-Line. Se mai arată că ambele servicii sunt intercalate.

De altfel, un număr din ce în ce mai mare de abonați ai SNTc ROMTELECOM SA se plâng avocatului poporului, nemulțumiți de serviciile de telefonie furnizate. Aceste nemulțumiri vizează atât nesiguranța că înregistrarea numărului de impulsuri consumate în realitate de abonați ar corespunde celor contorizate de centrala telefonică, imposibilitatea de a dovedi că nu cel în cauză a apelat numerele înregistrate, cât și refuzul de a primi reclamațiile, de a soluționa contestații pe deplin întemeiate și justificate, precum și de a oferi informații clare legate de sumele percepute în facturile telefonice.

Ca urmare a acestui fenomen larg întâlnit în ultima perioadă, o serie de abonați – cu precădere cei din medii defavorizate: pensionari, persoane cu handicap etc. - sunt nevoiți să renunțe la serviciile telefonice, aflându-se în imposibilitatea de a onora facturile.

Față de aceste plângeri, ne-am adresat Agenției Naționale pentru Comunicații și Informatică, înființată în baza H.G. nr. 973/1998

Agenția ne-a comunicat că obiectul său de activitate a devenit elaborarea și aplicarea strategiilor și reglementărilor în domeniul comunicațiilor și informaticii, deci nu mai reprezintă statul român în administrarea SNTc. ROMTELECOM SA. Sesizările în legătură cu modul în care ROMTELECOM respectă clauzele contractuale referitoare la furnizarea serviciilor de telefonie către cetățeni nu pot fi soluționate de Agenție, ci trebuie înaintate Fondului Proprietății de Stat care, în calitate de acționar din partea statului român, răspunde de administrarea societății. De asemenea, Agenția se declară dispusă să îmbunătățească serviciile de telefonie, demarând, în acest sens, discuții cu Consiliul Concurenței și SNTc ROMTELECOM SA.

Comentarii. Cu toate acestea, Ordinul ministrului comunicațiilor nr. 122/1998 privind aprobarea Condițiilor generale pentru furnizarea serviciului telefonic nu a fost anulat sau abrogat, iar în art. 2 se precizează că: "Supravegherea îndeplinirii prevederilor prezentului ordin se va realiza prin serviciile specializate ale Direcției economice", direcție care s-a păstrat și în actuala structură organizatorică a Agenției Naționale pentru Comunicații și Informatică, aceasta preluând toate atribuțiile fostului Minister al Comunicațiilor.

Încălcarea drepturilor cetățenilor în calitate de consumatori, de către furnizorul de servicii telefonice nu poate fi eludată prin invocarea unor măsuri de reorganizare, cu atât mai mult cu cât ordinul nr. 122/21.05.1998 prevede drepturi și obligații pentru ambele părți în cadrul contractului privind furnizarea serviciului telefonic. Or, reorganizarea uneia dintre părțile contractante nu poate constitui temei de exonerare de obligațiile contractuale asumate, mai ales atunci când este vorba de un contract impus, nenegociabil.

Data fiind existența clauzelor abuzive în contractul-cadru între ROMTELECOM și abonații săi, persoane fizice, avocatul poporului a făcut recomandări, în temeiul art. 20 din Legea nr. 35/1997, către Agenția Națională pentru Comunicații și Informatică în vederea modificării Ordinului nr. 122/1998 privind aprobarea condițiilor generale de furnizare a serviciilor telefonice și a sesizat Consiliul Concurenței, legat de încălcarea art. 6 din Legea concurenței nr. 21/1996, precum și Oficiul pentru Protecția Consumatorilor.

Punctele de vedere exprimate de Consiliul Concurenței și de O.P.C. au corespuns, în mare măsură, cu cele cuprinse în recomandarea avocatului poporului de modificare a contractului-cadru oferit de SNTc ROMTELECOM SA.

De asemenea, Consiliul Concurenței ne-a informat că a efectuat demersurile necesare către Guvernul României, solicitând intervenția acestuia în vederea restabilirii mediului concurențial normal în domeniul

furnizării serviciilor telefonice, prin modificarea Ordinului nr. 122/21.05.1998 privind aprobarea condițiilor generale pentru furnizarea serviciului telefonic, în sensul eliminării art. 4, ce se referă la perceperea de către SNTc ROMTELECOM SA, de la abonații săi, a unui avans spre decontare (pentru persoane fizice) și a plății anticipate a două abonamente lunare (pentru persoane juridice).

Acest ultim aspect a fost rezolvat prin decizia Curții Constituționale nr. 44/1999, pronunțată în dosarul nr. 181C/1998, prin care au fost declarate abrogate 2 acte normative: Decretul nr. 265/1949 privind obligativitatea contractelor scrise și reglementarea plăților între întreprinderi și organizații economice, respectiv Decretul nr. 203/1953 pentru unele derogări de la art. 3 al Decretului nr. 265/1949.

3.9.3. Servicii furnizate de Societatea Națională CONEL SA

30. Dl. E.T. din București ne-a sesizat în legătură cu perceperea de către SN CONEL SA a taxei anticipate la consumul de energie electrică, de la consumatorii casnici.

Adresându-ne Oficiului pentru Protecția Consumatorilor - București, acesta ne comunică faptul că taxa anticipată este încasată în baza H.G. nr. 236/1993 privind aprobarea "Regulamentului pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice", iar soluționarea acestui aspect se va putea face numai după aprobarea de către Parlament a proiectului de lege privind clauzele abuzive cuprinse în contractele încheiate între agenții economici și consumatori.

Totodată, prin Decizia nr. 1/1999 a președintelui Agenției Naționale de Reglementare în domeniul Energiei – ANRE, au fost aprobate contractele-cadru de furnizare a energiei electrice la consumatorii casnici, micii și marii consumatori. În baza acestor contracte, furnizorii și consumatorii vor avea atât drepturi, cât și obligații. De asemenea, pe viitor, în cazul consumatorilor casnici, se va putea trece de la practicarea "anticipației" actuale la un nou sistem, de tip abonament, iar aceștia vor putea alege modalitatea de facturare a consumului de energie.

Comentarii: Din analiza cazurilor de mai sus se desprinde importanța deosebită a adoptării proiectului de lege privind clauzele abuzive din contractele încheiate între agenții economici și consumatori. În acest context, avocatul poporului susține inițiativa Oficiului pentru Protecția Consumatorilor, întrucât prin adoptarea unui act normativ va rezulta un temei legal pentru răspunderea agenților economici în cazul instituirii unor clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii sau al nerespectării obligațiilor asumate în aceste contracte, motivat de poziția lor dominantă pe piață și de faptul că desfășoară activități cu caracter de monopol, ceea ce aduce prejudicii consumatorilor.

Pe de altă parte, exploatarea stării de dependență economică în care se găsesc cetățenii (în calitatea lor de consumatori) față de agenții economici, atunci când ei nu dispun de o soluție alternativă în condiții echivalente, ca și ruperea relațiilor contractuale pentru singurul motiv că aceștia refuză să se supună unor condiții comerciale injuste contravin Legii concurenței nr. 21/1996 – adoptată în scopul menținerii unui mediu concurențial normal și în vederea promovării intereselor consumatorilor.

3.9.4. Societatea Națională ROMGAZ SA

31. Dl. M.I.C. din satul Rotari, comuna Ceptura, jud. Prahova, ne-a sesizat cu privire la nefinalizarea cercetărilor penale în legătură cu accidentul produs în data de 16.11.1995, ca urmare a unei scurgeri de gaze, și cu imposibilitatea de a se constitui parte civilă într-un proces penal pentru a obține despăgubiri de la ROMGAZ.

În urma exploziei, soția petiționarului a decedat, iar acesta, împreună cu nepotul său, G. M, au suferit arsuri grave, fiind necesară spitalizarea. Totodată, locuința acestora a fost parțial distrusă.

Parchetul de pe lângă Tribunalul Prahova, în urma intervenției noastre, a transmis o copie a rezoluției de neîncepere a urmăririi penale, ce aparține Parchetului de pe lângă Judecătoria Mizil (dosarul nr. 150/P/1996).

Istoric: În perioada 25.05-7.09.1994, din dispoziția conducerii Regionalei de Gaze Ploiești, s-a efectuat un nou racord de la SRM Șoimești la satul Rotari, pe un alt traseu, aerian, folosindu-se o conductă de dimensiuni superioare.

Conform fișei tehnice, conducta din fața imobilului d-lui M.C. a fost montată în anul 1952, iar bransamentul locuinței a fost executat în anul 1973, în această perioadă investiția aparținând fostului Minister al Petrolului.

Producerea exploziei s-a datorat amestecului de gaze și formării unui amestec exploziv, urmare a unei spărturi de 15/12 mm în conductă îngropată în fața casei d-lui M.C. și care a pătruns în bucătărie din cauza particularităților de construcție a podelei.

Spărtura în conductă a fost posibilă datorită vechimii conductei (de peste 30 de ani), a faptului că pământul a fost înghețat și a formării unor căi, fisuri în structura solului, ceea ce a determinat subțierea materialului conductei.

De asemenea, se precizează că spărtura a apărut după verificarea săptămânală, iar migrația gazelor spre bucătăria locuinței d-lui M.C. a fost posibilă datorită unei situații imprevizibile, favorizate și de apariția spărturii din partea dorsală a conductei, presiunii mare de gaze, sol înghețat, căi, fisuri, rosturi în structura solului direcționate spre locuință.

Potrivit Normativului tehnic de reparații capitale și construcții speciale P 95-77, aprobat prin Decizia nr. 1218/1971, aflat încă în vigoare, durata de serviciu normată a unei conducte de alimentare este de 30 de ani și nici un

act normativ nu instituie obligația înlocuirii conductei după expirarea duratei normate de 30 de ani. Ordinul nr. 263/1985 al Ministerului Petrolului precizează că: "înlocuirea conductelor de gaze îngropate se va face în funcție de starea tehnică a acestora, frecvența defectelor, starea izolației, influența agresivității solului și a curenților de dispersie, modernizarea străzilor etc."

Pentru aceste motive, s-a apreciat că explozia, care a dus la vătămarea corporală a părților vătămăte și la decesul doamnei M.M. este consecința unor împrejurări care nu puteau fi prevăzute, astfel că, în temeiul dispozițiilor art. 10 alin.(1) lit. e C. proc. pen. cu referire la dispozițiile art. 47 C.pen., s-a dispus neînceperea urmăririi penale.

Petiționarul se adresase anterior mai multor autorități (între care Guvern, Prefectura Prahova), arătând că scurgerile de gaz metan au avut loc datorită depășirii perioadei normate a conductei care s-a fisurat, iar obligația de înlocuire revenea Direcției de Gaze Naturale Prahova. În consecință, am solicitat informații suplimentare în legătură cu cazul său prefectului județului Prahova.

Acesta ne-a comunicat că aspectele prezentate nu intră în competența de soluționare a administrației publice.

În urma informațiilor obținute, avocatul poporului a solicitat Societății Naționale "Romgaz" S.A. o copie a raportului de expertiză, efectuat în urma producerii exploziei.

SN ROMGAZ SA nu a răspuns până în prezent.

Comentarii: Spărtura în conducta îngropată a apărut după verificarea săptămânală efectuată de formația operativă de lucru (FOL) Urlați, cu toate că fuseseră făcute verificări anuale, lunare și săptămânale conform fișei tehnice a conductei, fișei tehnice a bransamentului, fișei de evidență a lucrărilor de revizie a instalațiilor de utilizare la abonații casnici și ordinelor de serviciu săptămânale, fără a se constata nereguli.

Chiar dacă această formație ar fi constatat condițiile necesare de înlocuire a conductei, propunerile în acest sens s-ar fi putut materializa abia din fondul de investiții pentru anul următor, în conformitate cu Decizia nr. 1218/1971.

Am prezentat acest caz în detaliu întrucât, în ultimii ani, s-au înregistrat mai multe accidente provocate de scurgeri de gaze și soldate cu decese, vătămări corporale ale cetățenilor, degradări ale imobilelor, în care însă SC ROMGAZ SA este exonerată de răspundere, întrucât nu există o răspundere penală a persoanei juridice, iar cauzele producerii acestora au fost declarate ca imprevizibile.

Ca atare, cei vătămăți nu pot obține despăgubiri civile în cadrul unui proces penal, iar o acțiune civilă reprezintă, pentru majoritatea celor aflați în asemenea situații, o cale aproape inaccesibilă.

3.10. În materia protecției contribuabilului

32. Dl. H.G., domiciliat în comuna Feldioara, județul Brașov, este nemulțumit de neconcordanța dintre suma plătită ca impozit și suprafața deținută (deține 30 de ari și plătește pentru 1 ha).

Avocatul poporului s-a adresat primarului comunei Feldioara, cerându-i comunicarea unui punct de vedere față de susținerile petiționarului. Neprimind răspuns, ne-am adresat prefectului județului Brașov. Acesta ne informează că, potrivit prevederilor Legii nr. 69/1991 a administrației publice, republicată, în relațiile dintre autoritățile administrației publice locale și cele județene nu există raporturi de subordonare, astfel că nu poate lua măsuri legale față de primarul comunei Feldioara, pentru ca acesta să răspundă avocatului poporului, ci poate doar să înainteze adresa instituției noastre împreună cu copia cererii petiționarului, adresând rugămintea către primar, de a da curs solicitărilor noastre. Față de acest răspuns, avocatul poporului s-a adresat din nou prefectului, precizând că, potrivit art. 108 alin. (1) din Legea nr. 69/1991, prefectul, în calitate de reprezentant al Guvernului, veghează ca activitatea primarilor să se desfășoare conform legii. În acest context, prefectul are dreptul de a cere primarului să respecte legea și să răspundă în termen legal cererilor adresate atât de cetățeni, cât și de alte autorități publice.

Prefectul județului Brașov își menține punctul de vedere transmis prin scrisoarea anterioară și ne informează că a trimis o nouă scrisoare primarului comunei Feldioara, cu rugămintea de a da curs adresei instituției Avocatul Poporului. Până în prezent, primarul comunei Feldioara nu a răspuns.

33. Dl. O.I., din mun. Timișoara, este veteran de război și a închiriat un garaj proprietate personală către un terț. Pentru aceasta i se percepe impozit pe venitul obținut din chirie, motivat de faptul că activitatea nu se încadrează în rândul celor prevăzute a fi scutite de impozit, potrivit art. 3 lit. i din Ordonanța de urgență nr. 85/1997 privind impunerea veniturilor realizate de persoanele fizice. În urma tuturor contestațiilor făcute până la Ministerul Finanțelor, răspunsurile au fost negative.

Avocatul poporului s-a adresat Ministerului Finanțelor - care ne comunică faptul că își menține acest punct de vedere, în sensul că prevederile referitoare la impozitul pe venit al veteranilor de război, cuprinse în art. 15 lit. e din Legea nr. 44/1994 au fost abrogate de Ordonanța de urgență nr. 85/1997, aprobată prin Legea nr. 246/1998, astfel că petiționarul nu este scutit de venitul realizat din închirierea garajului proprietate.

Art. 3 lit. i din O.G. nr. 85/1997 stabilește că nu se supun plății impozitului reglementat de prezenta ordonanță, "veniturile realizate de veteranii de război, vădulele de război, vădulele necăsătorite ale veteranilor de război și soțiile veteranilor de război din practicarea pe cont propriu și în mod singular a unei meserii sau profesii, inclusiv din închirierea unei singure

locuințe, cu excepția veniturilor obținute exclusiv din activitatea de comerț”. Or, dl. O.I. susține că a închiriat garajul proprietate personală care, potrivit art. 2 din Legea locuinței nr. 114/1996, este o dependență a acesteia, o prelungire (un accesoriu), care întregeste folosința locuinței.

Din analiza sintagmei “inclusiv din închirierea unei singure locuințe”, se deduce că legea scutește veteranii de război de impozitul pe venitul obținut și din închirierea unei singure locuințe. Astfel, cum garajul închiriat este o parte a locuinței, acest lucru implică faptul că scutirea se aplică și venitului obținut din închirierea garajului, deoarece potrivit unui argument al logicii formale (a majori ad minus), partea este cuprinsă în întreg.

Pe de altă parte, textul art. 3 lit. i menține prevederea art. 15 lit. e din Legea nr. 44/1994, potrivit căreia veteranii de război sunt obligați să plătească doar impozitul pe veniturile realizate exclusiv din activități comerciale. Or, în speță, contractul de locațiune, deși cu titlu oneros, nu se încadrează în categoria faptelor de comerț, potrivit prevederilor Codului comercial, ci în aceea a actelor civile reglementate de Codul civil – art. 1410 și urm.

Față de aceste considerente, am solicitat Ministerului Finanțelor să revină asupra interpretării art. 3 lit. i din Ordonanța de Urgență nr. 85/1997 privind impunerea veniturilor realizate de persoanele fizice, cu precădere în ceea ce privește formularea “inclusiv din închirierea unei singure locuințe”.

Comentarii: Din analiza acestui caz se desprinde faptul că, datorită unor interpretări subiective ale actelor normative în materie fiscală, cu precădere impozite și taxe, se ajunge la situații în care sunt încălcate drepturi ale contribuabililor, recunoscute de lege.

34. Dl. G.C., domiciliat în mun. București, sectorul 2, este nemulțumit de amânarea și tergiversarea soluționării unei cereri de scutire de taxă de timbru, potrivit art. 21 din Legea nr. 146/1997 privind taxa judiciară de timbru, depusă la D.G.F.P.C.F.S. – București, în aprilie 1997. În acest sens a depus și un memoriu la Ministerul Finanțelor la care nu a primit răspuns.

La adresa instituției noastre către D.G.F.P.C.F.S. – București, ni se comunică că dosarul a fost înaintat Ministerului Finanțelor la data de 18.08.1997, nemaivând alte informații asupra soluționării sale.

Din corespondența purtată cu Ministerul Finanțelor rezultă că cererea d-nei G.I. (mama petiționarului), cu nr. 211688/16.04.1997 în legătură cu înlesnirea la plata taxei de timbru nu a fost soluționată favorabil, întrucât scutirea este solicitată pentru o perioadă anterioară datei intrării în vigoare a Legii nr. 146/1997 (în temeiul căreia a cerut scutirea), iar potrivit art. 15 (2) din Constituția României, legea dispune numai pentru viitor.

La data formulării cererii, competent pentru soluționarea acesteia era Consiliul local Buftea, căruia ar fi trebuit să se adreseze petiționara, iar nu Ministerul Finanțelor care a transmis dosarul acestei autorități, spre soluționare, în data de 30.09.1997. Consiliul local Buftea, nesoluționând

dosarul până la data intrării în vigoare a Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru (adică până la 28.10.1997), îl remite la data de 27.11.1997 Ministerului Finanțelor care, potrivit Legii nr. 146/1997, devenise competent pentru soluționare.

Referitor la această situație, ne-am adresat Consiliului local Buftea, solicitând informații cu privire la motivele pentru care nu a dat curs cererii petiționarului, până la data intrării în vigoare a Legii nr. 146/1997.

Consiliul local Buftea ne informează că dosarul, înregistrat la 6.10.1997, a fost luat în discuție în prima ședință a consiliului (24.10.1997), însă, fiind insuficient argumentat, a fost amânat pentru ședința următoare (17.11.1997). La această dată, consiliul a constatat că rezolvarea devenise de competența Ministerului Finanțelor. În consecință, la 24.11.1997, i s-a comunicat această hotărâre petiționarei, iar dosarul a fost înaintat organului competent, la 27.11.1997.

Ca atare, dosarul nu a fost rezolvat favorabil, întrucât Consiliul local Buftea și-a declinat competența către Ministerul Finanțelor, iar acesta, la rândul său, s-a declarat incompetent, invocând neretroactivitatea legii civile.

Comentarii: Acest exemplu este ilustrativ pentru cazurile în care cetățenii, neștiind sau nefiind îndrumați corect, căror autorități publice să li se adreseze cu cererile de scutire de taxă de timbru, îndreaptă greșit aceste cereri către alte autorități, rezultând de aici o perioadă lungă de timp în care dosarele respective sunt trimise de la o autoritate la alta. Între timp, mai apar alte acte normative care modifică competențele în materie și, în acest mod, se tergiversează soluționarea corectă a cererilor în cauză, iar cetățenii ajung fie în situația de a nu se mai încadra în termenele legale de formulare a unor noi cereri, fie de a nu mai putea beneficia de prevederile legale anterioare, datorită modificărilor legislative survenite pe parcurs.

3.11. În materia activității organelor de poliție

35. D-I G.A., domiciliat în comuna Dragalina, jud. Călărași, ne-a sesizat că, la data de 5 septembrie 1996, a fost bătut de șeful postului de poliție al comunei, chiar la sediul poliției. Aceste violențe s-au soldat cu grave vătămări corporale, care au necesitat 200 de zile de îngrijiri medicale. S-a întocmit dosarul de cercetare penală nr. 2183/P/1996, nefinalizat încă. I-am solicitat Parchetului Militar București, la 23 septembrie 1998, situația actuală a dosarului și o copie după rezoluția motivată, iar acesta ne-a comunicat că s-a dispus începerea urmăririi penale în dosarul nr. 1158/P/1996 privind pe învinuitul plt. adj. S.P., fost cadru de poliție la Postul de Poliție Dragalina, jud. Călărași, pentru infracțiunea prevăzută de art. 250 alin. (2) și art. 182 C.pen.

36. D-na B.N., din mun. București, ne-a sesizat că, în anul 1995, subofițerul sectorist S. V. de la Secția de poliție nr. 16, sectorul 4, s-a prezentat la domiciliul său unde, exercitând presiuni psihice, a determinat-o să-i predea actele de stare civilă, sentințe civile, chitanțe de plata impozitelor etc., documente ale căror copii au ajuns în posesia unor terțe persoane.

Cu plângerea nr. 939772/10.11.1995, d-na B. N. reclamă sectoristul în cauză la Secția de poliție nr. 16 din București.

Prin adresa nr. 939772/27.11.1995, Secția de poliție nr. 16 din București îi răspunde petiționarei că "prezența subofițerului sectorist la domiciliul ei a fost justificată pentru îndeplinirea unei atribuții de serviciu, prevăzută de dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 383/31.05.1991".

În 1997, petiționara se adresează cu memoriu Ministerului de Interne prin care solicita să i se transmită copiile cererilor depuse la Secția de poliție nr. 16 București. Memoriul ajunge la Secția de poliție nr. 16 care, prin adresa nr. 1217063 din 21.02.1997, dă un răspuns asemănător cu cel arătat în adresa nr. 939772/1995, susmenționată.

Examinând legislația în vigoare, s-a constatat că Hotărârea Guvernului nr. 383/31.05.1991 nu a fost publicată în Monitorul Oficial. Or, Hotărârea Guvernului nr. 102/29.02.1992 privind unele hotărâri adoptate anterior aprobării Constituției României, care au aplicabilitate și în continuare, nu menționează în anexă și H.G. nr. 383/1991. Prin urmare, potrivit art. 107 alin. (4) din Constituția României, aceasta nu există. Totodată, am considerat că răspunsul era oricum insuficient față de obiectul plângerii

În acest sens, i s-a solicitat Ministerului de Interne să analizeze acest caz și să dispună luarea măsurilor legale ce se impun.

37. Dl. P.V., domiciliat în București, ne-a sesizat că a fost depozitat la data de 15.10.1996 de autoutilitara cu nr. de înmatriculare 2-B-24269 de către numitul D.D., cu sprijinul a doi ofițeri de poliție, căpitan D.M. și căpitan O.M. din cadrul Secției 17 de Poliție, în baza unei chitanțe prezentate de D.D., a cărei autenticitate este cercetată în dosarul penal nr.1694/P/1997 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Sectorului 5, în legătură cu infracțiunea prevăzută de art. 290 C. p. Ca urmare a plângerii formulate de d-l P.V. a fost deschis dosarul nr. 1379/P/1997, în care Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial București a dispus neînceperea urmăririi penale față de cei doi ofițeri de poliție, soluție confirmată și de Secția Parchetelor Militare din Parchetul General de pe lângă Curtea Supremă de Justiție. Ne-am adresat la 26 martie 1998, Ministerului Public – Secția Parchetelor Militare, solicitând o copie de pe rezoluția motivată de neîncepere a urmăririi penale față de cei doi ofițeri de poliție. La data de 22 iunie 1998, ni s-a comunicat că plângerea d-lui P.V. formează obiectul dosarului nr. 1379/1996 al Parchetului Militar Teritorial București. În urma intervenției noastre, secția Parchetelor Militare a dispus

extinderea cercetărilor, existând și dispoziția procurorului civil de restituire a autoutilitareii în litigiu. Cercetările se desfășoară în continuare.

38. D-na P.F., domiciliată în satul Cicârlău, nr. 316, jud. Maramureș ne-a sesizat cu privire la neaducerea la cunoștință a motivelor arestării fiului său handicapat, de către polițiștii Postului de poliție Cicârlău. Postul de poliție ne-a comunicat că petiționara a fost înștiințată de motivele arestării fiului său, deoarece a participat la toate audierile necesare în timpul cercetării penale. Totodată, ne-au fost trimise și copii după referatele de terminare a urmăririi penale. Am trimis petentei copiile după referatele sus menționate. Ca atare, am considerat dosarul închis.

Comentarii: În general, am reușit să stabilim o bună colaborare cu structurile Ministerului de Interne ce au competențe privind ordinea publică, în sensul că, până în prezent, acestea au răspuns la sesizările noastre și au luat măsuri pentru soluționarea cazurilor semnalate.

Deși în continuare ne sunt semnalate abuzuri ale poliției, se remarcă totuși o reacție promptă și argumentată a autorităților cu competențe privind ordinea publică.

Avocatul poporului va acorda o mai mare atenție sesizărilor în acest sens.

3.12. Alte materii

39. Dl. A.F. ne-a sesizat în legătură cu faptul că a depus la Comisia pentru Cinstirea și Sprijinirea Eroilor Revoluției Române din Decembrie 1989 dosarul cu documentația pentru obținerea certificatului de rănit în Revoluție.

Comisia și-a încetat activitatea la 13.05.1998, însă până la acea dată petiționarul nu obținuse nici certificatul solicitat, nici dosarul depus.

Avocatul poporului s-a adresat Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989 care ne-a comunicat că nu a primit arhiva comisiei la desființarea acesteia și, ca atare, nu are cunoștință de existența dosarului.

Comentarii. Având în vedere că se înființează și comisii ad-hoc ce desfășoară activități pe perioade de timp limitate, este necesar ca, încă de la înființarea acestora, să fie reglementate atât modalitatea de predare a arhivei, la încheierea activității, cât și organul care urmează să preia documentele, astfel încât să existe posibilitatea verificărilor ulterioare, inclusiv a soluționării unor eventuale plângeri.

4. Audiențele

După cum s-a subliniat, audiențele acordate de avocatul poporului au început imediat după numirea sa. Ulterior, încă doi șefi de departament au participat la audiențe, tot în biroul din sediul Senatului. În pofida condițiilor precare și, mai ales, a lipsei unui personal de specialitate, în anul 1997 au fost acordate 384 de audiențe. Un mod organizat și sistematizat de primire a persoanelor s-a instituit însă abia în primul trimestru al anului 1998. Audiențele s-au ținut în continuare tot la Senat, din motivele arătate. O dată cu angajările de personal din luna mai 1998, referenții și referenții debutanți au început și ei, prin rotație, să asiste la desfășurarea audiențelor pentru a se familiariza și cu acest aspect al activității instituției.

În 1998, s-a înregistrat un număr total de 2011 audiențe, cele mai multe (53,8%) acordându-se persoanelor cu domiciliul în municipiul București, așa cum era de așteptat. Distribuția persoanelor primite în audiență, în funcție de județul de domiciliu, este prezentată grafic la sfârșitul capitolului.

Principalele aspecte abordate în timpul audiențelor au fost:

- probleme de justiție	1090 cazuri
- Legea nr. 18/1991	455 cazuri
- revenire în legătură cu memoriul depus	77 cazuri
- Legea nr. 112/1995	90 cazuri
- litigii de muncă	55 cazuri
- probleme locative	41 cazuri
- litigii între persoane fizice	35 cazuri
- probleme medicale	20 cazuri
- probleme fiscale (adm. financiară)	18 cazuri
- administrația publică locală	16 cazuri
- probleme de familie	15 cazuri
- probleme de succesiune	12 cazuri
- probleme de drept penal	12 cazuri
- activitatea poliției	8 cazuri
- Legea nr. 42/1990	8 cazuri
- probleme referitoare la handicapați	5 cazuri
- probleme de învățământ	5 cazuri
- Legea nr. 44/1994 (veterani de război)	5 cazuri
- diverse	76 cazuri
TOTAL:	2043 cazuri

În cadrul audiențelor, unele persoane au cerut lămuriri în legătură cu mai multe probleme, astfel că totalul de cazuri depășește numărul efectiv de audiențe.

Legea fondului funciar nr. 18/1991 a ridicat probleme extrem de dificile, cauzate îndeosebi prin refuzul autorităților administrației publice locale de a pune în aplicare o hotărâre judecătorească. Ca exemplu, cităm un singur caz, caracteristic însă pentru o situație frecvent întâlnită. Prin sentința civilă nr. 7723/1992 a Judecătoriei Ploiești, jud. Prahova, se reconstituie dreptul de proprietate petiționarului I. N. din București, pentru suprafața de 0,5 ha. teren agricol, aflat în vatra satului Mălăești, comuna Dumbrăvești, jud. Prahova. Primarii care s-au succedat la conducerea administrației comunei Dumbrăvești au refuzat în mod sistematic punerea în executare a hotărârii definitive, motiv pentru care petiționarul este nevoit să se adreseze din nou, în 1996, autorităților judecătorești, chemând în judecată Comisia locală Dumbrăvești de aplicare a Legii nr. 18/1991 și pe primar. Deși Tribunalul Municipiului București, Secția Contencios Administrativ, admite acțiunea introdusă de reclamantul I. N. și prin sentința civilă nr. 59/1996 obligă comisia locală Dumbrăvești să-l pună în posesie pe reclamant cu suprafața de 0,5 ha. teren agricol, primarul comunei Dumbrăvești refuză în continuare punerea în executare a acestei hotărâri definitive. Din nou, I. N. se adresează Tribunalului Municipiului București, Secția Contencios Administrativ, care - prin sentința civilă nr. 523 din 2 octombrie 1996 - aplică primarului comunei Dumbrăvești, jud. Prahova, o amendă de 500 lei pentru fiecare zi de întârziere până la executarea efectivă a sentinței civile nr. 59/1996. Abia în 26 martie 1998, petentul I. N., în vârstă de 80 de ani este pus în posesie cu suprafața totală de 5000 m. p. Așadar, a fost nevoie de aproape șase ani pentru punerea în executare a unei hotărâri judecătorești, tocmai de către cei chemați să respecte și să aplice corect legea.

Au existat numeroase cazuri în care audiențele au adus în discuție subiecte situate în afara competenței instituției Avocatul Poporului. Cele mai multe dintre acestea se referă la probleme de competența autorităților judecătorești ale căror acte, conform prevederilor art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, nu fac obiectul activității noastre. Cu toate acestea, avându-se în vedere că majoritatea solicitanților erau persoane în vârstă, unii dintre ei suferinzi, veniți în București de la distanțe mari, s-a discutat cu ei și au fost îndrumați către instituțiile competente, acolo unde a existat o asemenea posibilitate.

În alte situații, au solicitat audiențe delegații sindicale nemulțumite de modul în care au fost aplicate prevederile Ordonanței nr. 9/1997, cu privire la unele măsuri de protecție pentru persoanele ale căror contracte individuale de muncă urmează să fie desfăcute la restructurarea unității.

Cei mai numeroși solicitanți de audiențe sunt pensionarii (circa 70%), respectiv intelectualii (peste 50%).

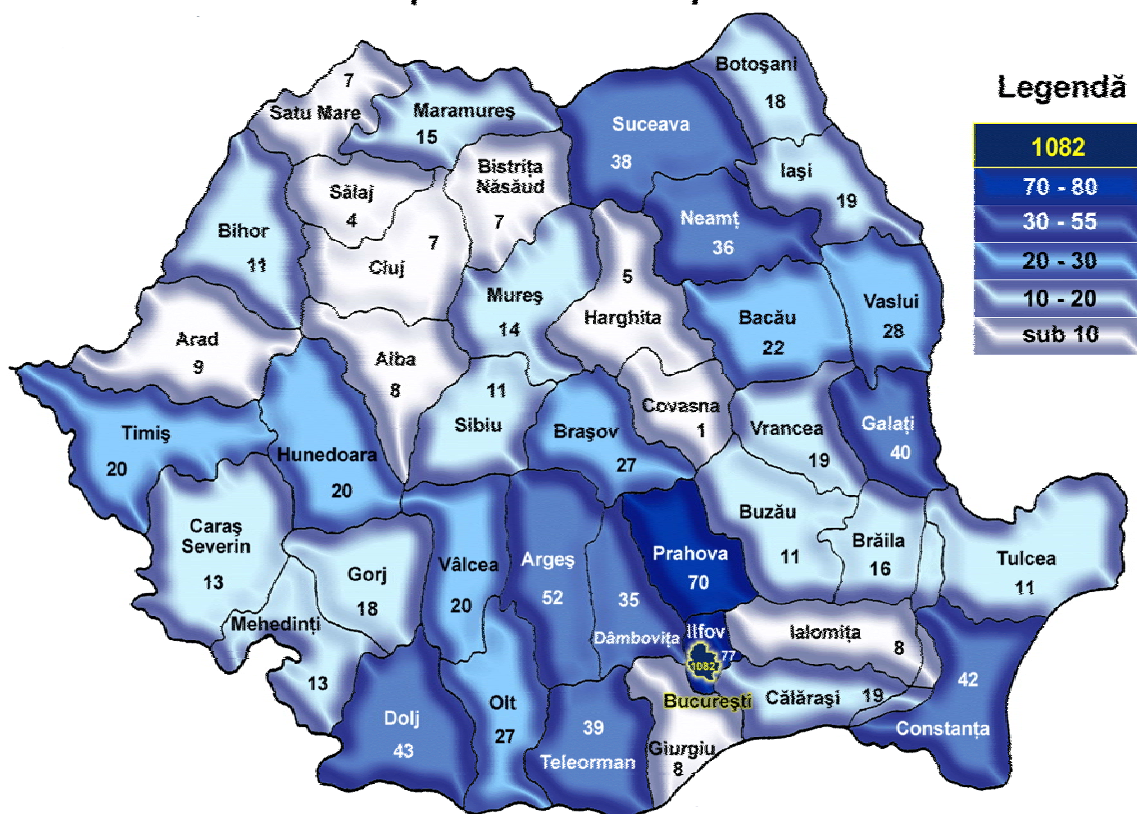
Unele solicitări de audiențe se refereau la litigii cu persoane fizice, litigii de muncă, partaje sau ieșiri din indiviziune, expertize tehnice, asistență juridică etc. Tot la capitolul situații în afara competenței avocatului poporului intră și cazurile ridicate de persoane cu afecțiuni psihice, obsedate de soarta planetei, ori de către aceia care și-au făcut un obicei în a asalta diverse instituții, autorități publice, începând cu Președinția României și terminând cu primăria. Ne-am confruntat cu mai multe cazuri de acest fel, în care persoanele prezentate la audiență aveau certificate medicale cu diagnostice ca "psihopatie polimorfă cu stare de agitație psihomotorie" (T.V.) sau "psihoză paranoidă" (D.C.). Un alt solicitator asiduu de audiențe reclama faptul că fosta lui soție, în alianță cu serviciile secrete străine, încearcă să-l extermină, bombardându-l cu microunde.

Una din persoanele care au solicitat audiență a prezentat un tabel cu 400 petiții adresate autorităților publice, iar alta cu 60 de petiții adresate Primăriei Municipiului București.

Am insistat asupra acestor aspecte întrucât, dacă pe just temei, obiectul principal al activității instituției Avocatul Poporului îl constituie examinarea și constatarea abuzurilor din partea autorităților administrației publice ori a unor funcționari publici, trebuie subliniat și faptul că funcționarul public merită a fi protejat față de abuzul de drept pe care îl săvârșesc aceia care fac din exercițiul dreptului de petiționare o adevărată "profesie". În unele cazuri, am constatat că cele mai absurde pretenții, la care autoritățile nu dau curs, în mod cu totul justificat și legal, reprezintă un motiv de recurs la alte autorități, într-un lanț de nestăvilit, astfel încât se consumă un volum de muncă exagerat și banul public.

Din discuțiile purtate în timpul audiențelor, s-a putut constata că majorității petiționarilor le lipsește informația juridică elementară, ceea ce îi împiedică să-și susțină în mod eficient drepturile. De asemenea, se manifestă în numeroase cazuri o lipsă de încredere în justiție, aducându-se ca argumente faptul că dispar acte de la dosar sau chiar dosare întregi, fără ca acest lucru să ne fi fost însă dovedit. Pe de altă parte, mersul greoi al unei judecăți, tergiversarea procedurilor s-au dovedit - nu de puține ori - rodul acțiunilor părților din proces, urmare a cererilor de strămutare a cauzelor, amânare a termenelor de judecată etc., fără a le fi imputabile instanțelor de judecată.

Distribuția pe județe a audiențelor acordate de către Instituția Avocatul Poporului

III. RELAȚIILE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI CU ALTE INSTITUȚII DIN ȚARĂ ȘI DIN STRĂINĂTATE

1. Relații cu instituțiile statului

O dată cu apariția instituției Avocatul Poporului, s-a pus și problema stabilirii unor canale de comunicare și a armonizării activităților sale cu alte instituții, în scopul bunei funcționări. De altfel, în Regulamentul de organizare și funcționare se prevede în mod expres instituirea unor "contacte directe și permanente cu instituțiile statului ... în vederea realizării competenței instituției Avocatul Poporului".

Există mai multe tipuri de relații, în funcție de obiectivele pe care și le propune instituția. Mai întâi, relațiile prin care se urmărește rezolvarea directă a unor situații semnalate de către persoanele care ni se adresează. În această categorie intră contactele pe care avocatul poporului le stabilește cu autoritățile administrației publice, locală sau centrală, împotriva cărora se îndreaptă plângerile primite.

În al doilea rând, relațiile prin care instituția Avocatul Poporului intervine către alte instituții, abilitate să soluționeze cazurile semnalate. Din această categorie fac parte Ministerul Public (ca urmare a sesizării procurorului general de către avocatul poporului), Ministerul de Interne și Ministerul Justiției.

O relație bine consolidată există și între instituția Avocatul Poporului și Secretariatul General al Guvernului, respectiv Președinția României, care ne trimit în mod frecvent scrisori ale petiționarilor, spre analiză și rezolvare.

În afară de aceste fluxuri relaționale, avocatul poporului, adjuncții săi sau specialiști din cadrul instituției au participat la diverse manifestări având ca subiect teme apropiate profilului instituției noastre.

Dintre acestea menționăm seminariile și reuniunile organizate de Comisiile pentru Drepturile Omului din Senat și Camera Deputaților, Comisia Parlamentară pentru Integrare Europeană, Direcția Generală a Penitenciarelor din Ministerul Justiției, Institutul Român pentru Drepturile Omului și altele.

2. Relații cu organisme ale societății civile

Relațiile instituției Avocatul Poporului cu asociații, fundații sau alte organisme ale societății civile sunt relații de colaborare bazate pe scopuri și interese comune vizând, în special, promovarea și apărarea drepturilor și libertăților cetățenești.

Prezentăm în continuare o parte din manifestările la care au luat parte persoane din cadrul instituției Avocatul Poporului:

- *21 noiembrie 1997.* Inaugurarea Centrului de informații pentru cetățeni, la Slobozia;
- *11-12 decembrie 1997.* Simpozionul organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu tema "Drepturile Omului în relația administrație publică – cetățean";
- *16 martie 1998.* Simpozionul organizat de Organizația "Salvați Copiii", Biroul pentru România al Organizației Internaționale a Muncii, cu tema "Efectele muncii cotidiene asupra creșterii, dezvoltării și educării copiilor minori";
- *11-12 iunie 1998.* Seminarul internațional "Copiii rromi în Europa" organizat de Organizația "Salvați Copiii" și U.N.I.C.E.F.;
- *4-5 septembrie 1998.* Seminarul "Rolul familiilor mixte în îmbunătățirea climatului interetnic în România" organizat de Universitatea Reformată din municipiul Oradea;
- *12-13 octombrie 1998.* Colocviul organizat de Senatul României, intitulat "Funcția publică – element esențial al reformei administrației";
- *22-24 octombrie 1998.* Seminarul organizat de Camera Deputaților cu tema "Pregătirea României pentru procesul de negocieri și aderare la Uniunea Europeană", la care au participat conferențieri trimiși de U.E.;
- *28 octombrie 1998.* În cadrul cursului de pregătire a lucrătorilor sociali organizat de asociația "Pentru Copiii Noștri" la Brăila, un șef de departament al instituției avocatul Poporului a prezentat cursanților tematica Convenției ONU referitoare la drepturile copilului, precum și problematica familiei și elemente de politici familiale;
- *4 noiembrie 1998.* La cursul de pregătire a lucrătorilor sociali din Galați, organizat de asociația "Pentru Copiii Noștri", un șef de departament a prezentat cadrul legislativ actual privind drepturile copilului și elemente de politici familiale;
- *5-6 noiembrie 1998.* Simpozionul național al organizațiilor persoanelor cu handicap din România, ținut la București;

- *20-21 noiembrie 1998.* Organizația "Salvați Copiii" în colaborare cu Primăria sectorului 5 București a patronat Simpozionul "Să facem din Convenția O.N.U. o realitate!";
- *23-24 noiembrie 1998.* Seminarul național "Dreptul copilului la protecție împotriva oricărei forme de violență", organizat de Fundația Internațională pentru Copil și Familie, București, Societatea pentru Copii și Părinți, Timișoara și Medecins du Mond – Observatorul Dezvoltării Copilului în Europa;
- *26-27 noiembrie 1998.* Forumul de informare asupra politicilor naționale în materie de egalitate între femei și bărbați, cu tema: "Eliminarea violenței familiale – acțiuni, măsuri", organizat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale în colaborare cu Consiliul Europei.

În relația cu societatea civilă trebuie menționat sprijinul deosebit de care s-a bucurat instituția avocatului poporului prin finanțarea, de către Fundația pentru o Societate Deschisă, a achiziționării aplicației software pentru sistemul de gestionare a documentelor.

3. Relații internaționale

a) pe plan multilateral

Știrea privind numirea avocatului poporului de către Parlamentul României s-a răspândit curând în mediile internaționale. Au început să sosească scrisori de felicitare de la ombudsmani din toată lumea. Totodată, am primit și propuneri pentru vizite reciproce, în vederea inițierii de relații bilaterale.

Principala preocupare a instituției Avocatul Poporului a fost însă stabilirea contactelor cu organisme internaționale care reunesc ombudsmanii din lumea întreagă, respectiv din Europa. Organizația mondială a ombusman-ilor este INSTITUTUL INTERNAȚIONAL AL OMBUDSMAN-ULUI, cu sediul la Edmonton, Alberta, Canada. Institutul inițiază programe pentru schimbul de informații și experiență între ombudsmanii naționali din toate statele unde există asemenea instituții, organizează conferințe și reuniuni periodice. Organizația are mai multe publicații care apar în cele trei limbi oficiale: engleză, franceză și spaniolă. În urma afilierii la acest organism internațional, ratificată de Parlamentul României prin Legea nr. 206 din 23 noiembrie 1998, instituția noastră a intrat în marea familie a ombudsman-ilor din întreaga lume.

De asemenea, în baza aceleiași legi, ne-am afiliat și la INSTITUTUL EUROPEAN AL OMBUDSMAN-ULUI, cu sediul la Innsbruck, Tirol, Austria.

La ambele instituții internaționale plătim cotizații anuale și suntem membri cu drept de vot.

La capitolul relații internaționale multilaterale intră și următoarele participări ale reprezentanților instituției Avocatul Poporului:

- participarea unui adjunct al avocatului poporului, în *mai 1998*, la Seminarul internațional privind ombudsman-ul și instituțiile naționale de protecție a Drepturilor Omului, organizat la Varșovia, de Consiliul Europei, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și Apărătorul Drepturilor Civile din Polonia (ombudsman-ul polonez). Participarea a fost finanțată de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.)

- în *septembrie 1998*, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la Declarația Universală a Drepturilor Omului, un adjunct al avocatului poporului a participat la o reuniune internațională la Yalta, în Ucraina. Vizita a fost finanțată tot de P.N.U.D.

- în *octombrie 1998*, avocatul poporului și un adjunct au participat Reuniunea anuală a ombudsman-ilor naționali din Europa. Cu acest prilej, a avut loc și o masă rotundă organizată de Consiliul Europei, consacrată drepturilor refugiaților și solicitanților de azil. Participarea adjunctului avocatului poporului a fost finanțată de Consiliul Europei.

- tot în luna *octombrie 1998*, o delegație a instituției Avocatul Poporului, condusă de un adjunct, a participat la Sofia, în Bulgaria, la un seminar organizat de Agenția pentru Francofonie, cu tema "Rolul și funcțiile ombudsman-ului".

- în *decembrie 1998*, un adjunct al avocatului poporului s-a deplasat la Moscova, la o reuniune pe tema "50 de ani de la Declarația Universală a Drepturilor Omului", la invitația Universității Moderne pentru Umanism din Moscova.

b) pe plan bilateral

La invitația Asociației Britanice pentru Europa Centrală și de Est (BACEE), avocatul poporului a vizitat Marea Britanie, în luna *octombrie 1997*. Vizita a fost organizată și finanțată de BACEE și a inclus întrevederi cu principalii ombudsmani din cei 19 care există în sistemul britanic: comisarul parlamentar pentru administrație (ombudsman-ul parlamentar), președintele Comisiei pentru administrație locală din Anglia, președintele Consiliului pentru plângeri împotriva poliției, ombudsman-ul pentru servicii

judiciare, președintele Comisiei pentru egalitate rasială, ombudsman-ul pentru servicii bancare și alții.

În *martie 1998*, avocatul poporului a vizitat Suedia, cu o delegație care a inclus personalități ale organizațiilor neguvernamentale din România, specialiști în domeniul drepturilor omului și ziariști. Vizita a fost organizată și finanțată de Institutul Suedez.

O lună mai târziu, în *aprilie 1998*, domnul Claes Eklundh, ombudsman-ul parlamentar șef din Suedia, a vizitat România, ca răspuns la vizita delegației române în Suedia. Cu această ocazie, ombudsman-ul suedez a ținut o prelegere asupra principiilor și a modului de organizare și funcționare a acestei instituții cu mare tradiție în Suedia.

În *iulie – august 1998*, un adjunct al avocatului poporului a participat la un simpozion organizat de Fundația Freedom House (SUA), cu tema "Metode de soluționare a plângerilor cetățenilor".

În luna *octombrie 1998*, o delegație a instituției condusă de avocatul poporului a vizitat instituția ombudsman-ului din Polonia, la invitația părții poloneze.

În *noiembrie 1998*, ne-a vizitat dl. E.B.C. Osmotherly, ombudsman-ul pentru administrație publică locală din Anglia, care a ținut o prelegere în fața personalului instituției, împărtășind din experiența propriei instituții.

Relațiile internaționale ale instituției Avocatul Poporului nu s-au limitat însă la contacte cu instituții similare din alte țări. În acest sens, este de menționat faptul că, în luna *mai 1998*, am primit vizita delegației Comisiei Juridice a Bundestag-ului, care s-a interesat de modul de funcționare a instituției noastre și de mijloacele juridice de care aceasta dispune în apărarea drepturilor și libertăților cetățenești.

IV. MĂSURI PENTRU PROMOVAREA INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Ca orice instituție nou înființată, Avocatul Poporului se organizează și se perfecționează pe parcurs. În cadrul complexului de măsuri necesare pentru îmbunătățirea activității, un rol important îl vor juca modalitățile de promovare a instituției Avocatul Poporului în toate zonele geografice și în toate mediile sociale.

De mai multe ori în cursul acestui raport, s-au semnalat unele dificultăți în funcționarea normală a instituției, unele dintre acestea, datorându-se insuficienței cunoașterii a atribuțiilor avocatului poporului în rândul publicului. În consecință, am elaborat un amplu program de promovare și informare cu privire, în primul rând, la existența instituției ca atare și, în al doilea rând, la posibilitățile reale ale avocatului poporului în apărarea drepturilor cetățeanului în relațiile acestuia cu administrația publică centrală și locală.

Au fost inițiate mai multe măsuri concrete pentru punerea în aplicare a programului de promovare și de informare.

Cu sprijinul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), a fost organizat un concurs pentru stabilirea siglei instituției Avocatul Poporului și a unui afiș promoțional. Concursul a fost rezervat elevilor și studenților de la arte plastice și studenților de la arhitectură. Câștigătorii au fost premiați din fondurile P.N.U.D. Afișul a fost multiplicat pentru a putea fi răspândit în toate zonele țării, la nivelul principalelor localități.

Tot în colaborare cu P.N.U.D., instituția noastră a elaborat o broșură care a început să fie difuzată în mai multe județe din țară, în locurile cele mai accesibile publicului, la primării, prefecturi, direcții județene etc. Cheltuielile de tipărire și multiplicare au fost, de asemenea, acoperite integral de P.N.U.D.

Ca urmare a distribuirii acestei broșuri, începând cu anul 1999, primele semnale au arătat că a sporit considerabil numărul petițiilor adresate avocatului poporului, dintre care tot mai multe se referă la probleme ce intră în competența legală a instituției.

Un rol important în promovarea instituției Avocatul Poporului i-a revenit presei scrise și audiovizualului. Încă de la înființare, mass-media a relatat toate momentele importante, începând cu numirea de către

Parlamentul României a avocatului poporului și terminând cu problemele ridicate de lipsa unui sediu adecvat. De fapt, întrucât propriile noastre mijloace de comunicare nu au devenit încă operaționale, presa a fost aproape singura cale de a ne face cunoscuți și, în felul acesta, de a deveni utili și eficienți. Eșecul de a găsi modalități mai bine concertate de comunicare cu mass-media ni-l asumăm integral.

Și aparițiile televizate ale avocatului poporului, atât pe postul național, cât și pe canalele private au avut un mare ecou în rândul publicului.

De asemenea, instituția noastră a beneficiat, în prima parte a anului 1998, și de popularitatea unei emisiuni periodice a postului Radio România – Actualități, unde avocatul poporului a răspuns unor întrebări legate de specificul activității instituției.

Presa scrisă a contribuit cu articole, reportaje și interviuri, relatând pe larg aspectele cele mai semnificative ale activității noastre, precum și greutățile întâmpinate de la înființare și până în prezent. Dar principalul aport pe care presa îl poate avea în legătură cu promovarea instituției Avocatul Poporului este popularizarea atribuțiilor, a mijloacelor de care dispune acesta pentru a favoriza așezarea unor relații corecte între administrația publică centrală și locală și cetățean.

Prezența reprezentanților instituției în teritoriu, cu ocazia cercetărilor întreprinse la fața locului, în legătură cu dosarele aflate în lucru reprezintă, de asemenea, un mijloc important de a ne face cunoscuți și de a lămuri cetățenii cu privire la atribuțiile instituției Avocatul Poporului și la modul concret în care îi putem ajuta.

Lansarea, la începutul lunii februarie 1999, a unui *website* propriu pe INTERNET (**www.avp.ro**), în variantă română și engleză, va contribui la o mai bună cunoaștere a activității instituției Avocatul Poporului, inclusiv pe plan internațional.

Desigur, aceste abordări s-au făcut prea puțin simțite în cursul anului 1998, însă 1999 va aduce cu sine o nouă imagine, mai dinamică, a instituției. Este angajamentul pe care îl facem nu numai în fața Parlamentului, ci și a întregii populații care va lua la cunoștință acest lucru, prin intermediul mass-media.

V. RECOMANDĂRI DE MODIFICARE A LEGISLAȚIEI

Activitatea practică a instituției Avocatul Poporului a pus în evidență necesitatea de a modifica, înainte de toate, textul Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului.

Avocatul poporului nu are inițiativă legislativă, titularii acesteia fiind limitativ prevăzuți de dispozițiile art. 73 (1) din Constituție. El poate face însă recomandări privind legislația (art. 57 din Constituție) în cuprinsul raportului său, fără ca acestea să îmbrace forma juridică cerută pentru proiectele de lege. Ca atare, aceste recomandări urmăresc doar semnalarea unor "puncte slabe" în textul legii, urmând ca formularea și propunerea de amendamente concrete să urmeze căile prevăzute de Constituție.

1. Astfel, în redactarea art. 15 alin. 2 din lege,

"Nu pot fi luate în considerare plângerile anonime sau cele îndreptate împotriva unor încălcări ale drepturilor cetățenești mai vechi de un an de la data la care persoana în cauză a luat cunoștință despre faptele care fac obiectul plângerii."

Întrucât textul se referă la încălcări nu mai vechi de un an de la data la care persoana în cauză a luat cunoștință despre aceste fapte, dar nu limitează intervalul care se poate scurge între această dată și cea a sesizării avocatului poporului, sunt relativ frecvente situațiile în care ni se adresează persoane vătămate în urmă cu decenii chiar, prin măsuri instituite în anii 1950-1989.

În consecință, este necesară o mai clară redactare a așa-numitei "reguli de un an", frecvent regăsită în legislația națională a instituțiilor tip ombudsman. Astfel, s-ar putea preciza că "plângerile îndreptate împotriva încălcării drepturilor și libertăților cetățenești prin acte sau fapte ale autorității administrației publice se adresează avocatului poporului nu mai târziu de un an de la data când aceste încălcări s-au produs ori de la data când persoana în cauză a luat cunoștință de ele."

2. De asemenea, actualul art. 18 dispune:

În situațiile în care avocatul poporului constată că soluționarea cererii cu care a fost sesizat este de competența Ministerului Public, se află pe rolul unei instanțe judecătorești sau are ca obiect erori judiciare, el îl va sesiza pe procurorul general sau Consiliul Superior al Magistraturii, potrivit competenței acestora, care sunt obligați să comunice concluziile la care s-a ajuns și măsurile luate.

În fapt, un număr tot mai mare de petiționari i s-au adresat avocatului poporului cu solicitarea expresă de a sesiza Consiliul Superior al Magistraturii, invocând prevederile art. 18. Având în vedere dimensiunea acestui fenomen, am solicitat Consiliului Superior al Magistraturii să-și examineze competența de a răspunde unor solicitări din partea avocatului poporului în sensul prevăzut de art. 18 din Legea nr. 35/1997, în raport de prevederile Legii pentru organizarea judecătorească nr. 92/1992, republicată, și ale propriului Regulament de funcționare, din 14 octombrie 1998.

Consiliul Superior al Magistraturii s-a pronunțat, arătând care îi sunt atribuțiile, potrivit art. 88 din Legea nr. 92/1992, republicată, și că acesta poate fi sesizat "numai în modalitatea prevăzută de lege, respectiv, de regulă, la propunerea sau recomandarea ministrului justiției. Inclusiv pentru a îndeplini rolul de consiliu de disciplină, Consiliul nu poate fi sesizat decât prin acțiune exercitată de ministrul justiției, în condițiile art. 124-126 din Legea nr. 92/1992, republicată".

Prin urmare, teza cu privire la sesizarea Consiliului Superior al Magistraturii din conținutul art. 18 a fost abrogată implicit prin modificarea Legii pentru organizarea judecătorească, în baza Legii nr. 142 din 25 iulie 1997, ulterioară adoptării Legii nr. 35/1997.

Rămâne ca o altă modalitate concretă să fie stabilită, anume sesizarea ministrului justiției - care are posibilitatea de a dispune efectuarea unor verificări, prin judecătorii inspectori din cadrul Curților de Apel, în conformitate cu art. 18 alin. 2 din Legea nr. 92/1992, republicată. De asemenea, numai ministrul justiției poate fi titularul acțiunii disciplinare împotriva judecătorilor, potrivit art. 124-126, Consiliul Superior al Magistraturii având, în acest caz, rolul de consiliu de disciplină.

3. Tot din experiența noastră concretă s-a desprins și necesitatea instituirii unor sancțiuni specifice față de autoritățile care nu dau curs solicitării avocatului poporului de a obține informațiile necesare în vederea clarificării unor situații ori a soluționării unor cereri. Art. 4 prevede obligația generală a tuturor autorităților publice de "a comunica sau, după caz, de a pune la dispoziția avocatului poporului informațiile, documentele sau actele pe care le dețin în legătură cu cererile care au fost adresate avocatului poporului, acordându-i sprijin pentru exercitarea atribuțiilor sale", însă, în absența unor sancțiuni, există numeroase situații de nerespectare a acestei cerințe legale.

Ca atare, considerăm necesară introducerea unui nou alineat, care să precizeze sancțiunile, în aceleași condiții ca ale art. 52-53 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată. De asemenea, aplicarea directă a unor amenzi, care să se facă venit la bugetul statului, este o prerogativă recunoscută ombudsman-ului

suedez, pe care însă acesta nu se vede nevoit să o pună în practică, din rațiuni lesne de înțeles.

Lăsăm la aprecierea legiuitorului să decidă dacă avocatul poporului ar putea ataca în instanța de contencios administrativ "tăcerea" autorității publice, prin care este vătămat, în cele din urmă, tot petiționarul. O asemenea intervenție din partea avocatului poporului l-ar transforma într-un mijloc mult mai eficient de apărare a drepturilor și libertăților cetățenești, mai ales în situațiile în care petiționarul nu a știut să-și valorifice, pe calea justiției, drepturile încălcate.

Subliniem însă că decizia cu privire la această măsură extremă ar trebui concepută ca o facultate a avocatului poporului, iar nu ca obligație, pentru a nu transforma instituția într-un oficiu itinerant pe lângă instanțele de pe întreg cuprinsul țării.

4. O altă categorie de recomandări vizează modificări mai complexe, care necesită o mai mare experiență și argumente mai solide rezultate din activitatea instituției. Deocamdată, acest Raport nu face decât să enunțe datele problemei, considerând prematură o inițiativă imediată.

Prima dintre acestea se referă la posibilitatea intervenției avocatului poporului, alături de petiționar, în cadrul judecării excepției de neconstituționalitate a unor legi și ordonanțe de către Curtea Constituțională (art. 144 lit. c din Constituția României), situație în care ar trebui să fie citat. Această atribuție a avocatului poporului ar reproduce modelul ombudsman-ului polonez, contribuind în mod esențial la sporirea credibilității și a prestigiului unui adevărat "avocat" al poporului. De asemenea, ea nu ar intra în conflict cu prevederile constituționale care reglementează funcționarea Curții Constituționale, reliefând însă mai bine realizarea misiunii Avocatului Poporului, potrivit Titlului II, art. 55 – 57 din Constituția României.

O altă modificare privește posibilitatea înființării unor birouri teritoriale, într-un număr limitat (maximum 5-6, la nivel regional). Un prim argument provine din dificultățile legate de efectuarea unor verificări la fața locului, dat fiind numărul mare de solicitări în raport de posibilitățile materiale ale unei instituții cu sediul la București. Pe de altă parte, deși legea prevede condiția formulării în scris a cererilor adresate avocatului poporului, numeroși petiționari consideră că demersul lor ar avea mai multe șanse de reușită dacă se deplasează la sediul instituției, pentru a fi primiți în audiență. Pentru cei din provincie, aceste noi structuri ar însemna o mai mare apropiere de avocatul poporului. De altfel, lipsa reprezentării în teritoriu este percepută negativ nu numai de către petiționari, ci și de unele autorități publice, dovadă fiind punctul de vedere exprimat într-o

scrisoare adresată Guvernului României de către prefectul județului Mureș, anume că "această instituție, în actuala structură organizatorică este nefuncțională, deoarece nu are reprezentare în teritoriu, situație care o face inaccesibilă *poporului*, deși prin însăși denumirea legiferată a fost astfel considerată."

În fine, un alt argument îl constituie disponibilitatea unor organizații internaționale (P.N.U.D.) de a suporta costurile unui proiect care să asigure dotarea unor asemenea birouri.

5. O ultimă categorie de modificări ale textului Legii nr. 35/1997 se referă la statutul personalului instituției.

Actualul art. 33 (3) dispune asimilarea funcțiilor de conducere și de execuție de specialitate cu funcțiile din serviciile Senatului, însă nu extinde această asimilare și asupra personalului de execuție, altul decât cel de specialitate specific: personalul încadrat pentru activitățile de informatică, financiar-contabilă și administrativă desfășurate în aparatul instituției Avocatul Poporului. Considerăm astfel că este necesară o completare a textului, în condițiile art. 33 (1) din Legea nr. 53/1991, republicată.

VI. SITUAȚIA FINANCIAR – CONTABILĂ A INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Ultima parte a acestui Raport se referă la situația financiar – contabilă din anii 1997 și 1998. Și acest capitol al activității noastre poartă pecetea condițiilor cu totul speciale în care instituția Avocatul Poporului a început să funcționeze, așa cum s-a putut constata din datele și observațiile prezentate pe parcursul întregului raport.

Lipsa unui sediu adecvat a atras după sine o serie de factori care au influențat în mare măsură execuția bugetului instituției. Acest fapt se reflectă mai pregnant în anul 1997, când practic nu au existat spații de lucru și depozitare aflate la dispoziția instituției.

În continuare, situația financiar - contabilă este prezentată distinct, pe anii 1997 și 1998.

Pentru anul 1997, instituția Avocatul Poporului a primit din Fondul de rezervă bugetară aflat la dispoziția guvernului, credite în valoare de 4.360.990 mii lei. Din acestea, au fost utilizate efectiv 2.696.437 mii lei, rezultând o execuție bugetară de numai 61,85%, ceea ce se poate explica prin detalierea cheltuielilor efectuate. Astfel, din totalul de 450.000 mii lei alocate salariilor, s-au consumat efectiv 104.022 mii lei, adică 23,12%.

Aceasta a fost prima consecință a condițiilor în care ne-am început activitatea: lipsa de spațiu ne-a împiedecat să angajăm întregul personal de care avea nevoie instituția, fapt care a determinat restituirea la buget a peste 76% din suma alocată.

O detaliere și mai exactă a cheltuielilor cu salariile relevă și alte aspecte ale condițiilor în care a funcționat instituția Avocatul Poporului. Totalul de 104.022 mii lei a fost cheltuit după cum urmează:

- personal de conducere	33.256 mii lei
- personal de specialitate	25.163 mii lei
- personal administrativ	45.103 mii lei
- colaboratori externi	500 mii lei

Se constată că cea mai mare parte a fondului de salarii a fost consumată pentru personalul administrativ întrucât, la începutul activității, instituția Avocatul Poporului trebuia să gestioneze suma alocată de la buget. Cele mai multe angajări în această primă perioadă de existență a instituției au avut în vedere persoane calificate în domeniul financiar – contabil și administrativ.

Personalul de specialitate a reprezentat partea cea mai mică a cheltuielilor cu salariile (cu excepția sumelor consumate pentru colaboratorii externi), deoarece spațiul restrâns nu permitea angajări la nivelul cerințelor.

Este demn de menționat și faptul că, încă de la început, s-a hotărât ca personalul de conducere să nu primească salarii de merit, devansând cu aproximativ o jumătate de an Legea nr. 154/1998, care prevede reglementări în același sens.

O consecință a fondului redus de salarii a fost și diminuarea altor cheltuieli de personal:

	<u>buget</u>	<u>realizat</u>
- C.A.S.	112.500 mii lei	25.785 mii lei
- Șomaj	22.500 mii lei	5.157 mii lei

Cheltuielile privind deplasările în țară și străinătate au fost, de asemenea, destul de reduse:

	<u>buget</u>	<u>realizat</u>
- deplasări în țară	5.000 mii lei	912 mii lei
- deplasări în străinătate	30.000 mii lei	1.546 mii lei

În ceea ce privește deplasările în țară, ele reprezintă o sumă mică deoarece, în primele luni de activitate a instituției Avocatul Poporului, personalul de specialitate a fost ocupat mai mult cu aducerea la zi a prelucrării cererilor sosite pe adresa noastră (din care imensa majoritate nu erau de competența avocatului poporului) și mai puțin cu efectuarea de verificări aprofundate care ar fi necesitat deplasări în țară.

Singurul capitol la care suma alocată de la buget a corespuns aproape în totalitate cu sumele realizate îl reprezintă cheltuielile de capital.

Astfel, din totalul de 2.440.990 mii lei s-au consumat 2.406.057 mii lei. Întrucât instituția pornea de la zero, au fost achiziționate bunuri de natura mijloacelor fixe necesare unei funcționări normale. Prezintă în continuare, câteva din principalele cheltuieli de capital făcute în 1997:

	<u>buget</u>	<u>realizat</u>
- calculatoare	403.116 mii lei	403.117 mii lei
- imprimante	81.711 mii lei	80.718 mii lei
- componente rețea, server	100.797 mii lei	99.117 mii lei
- copiatoare	141.925 mii lei	141.913 mii lei
- fax + modem	19.176 mii lei	19.189 mii lei
- software	139.975 mii lei	127.798 mii lei
- mobilier	335.069 mii lei	334.232 mii lei
- autoturisme	926.916 mii lei	926.105 mii lei

Aparatura electronică, mobilierul și autoturismele au fost principalele achiziții ale anului 1997. Dar și acestea au fost făcute cu oarecare dificultate, tot din cauza lipsei unui sediu și a spațiilor de depozitare. Autoturismele, prin bunăvoința conducerii Senatului, care a înțeles situația în care ne aflam, au fost parcate în garajele Senatului, iar mobilierul și o parte a calculatoarelor au rămas în depozitele furnizorilor.

Cheltuielile materiale și pentru servicii au înregistrat, de asemenea, o diferență semnificativă între suma alocată de la buget și suma consumată. Din totalul de 1.300.000 mii lei repartizat de la buget, s-au consumat numai 152.958 mii lei.

Trecerea în revistă a câtorva puncte din acest capitol lămurește cauzele care au determinat această diferență:

	<u>buget</u>	<u>realizat</u>
- cheltuieli pentru întreținere și gospodărie	200.000 mii lei	50.683 mii lei
- cheltuieli cu reparații capitale	220.000 mii lei	0 lei
- cheltuieli cu reparații curente	400.000 mii lei	507 mii lei

Aceste date reflectă încă o dată situația *sui generis* a unei instituții fără sediu. Cheltuielile necesare în mod firesc întreținerii unei clădiri, fie că au lipsit în totalitate, fie că au fost nesemnificative.

În anul 1998, situația este diferită. Angajările de personal de specialitate, alte cheltuieli legate de mutarea în sediul provizoriu, precum și pregătirea pentru luarea în primire a sediului permanent au echilibrat raportul dintre bugetul alocat și cheltuielile realizate.

Pentru salarii s-a repartizat o sumă de 1.566.633 mii lei, din care s-au cheltuit 1.565.187 mii lei, adică 99,9%. De asemenea, s-a modificat și ponderea diferitelor categorii de personal în totalul fondului de salarii:

- personal de conducere	347.618 mii lei
- personal de specialitate	825.386 mii lei
- personal administrativ	390.183 mii lei
- colaboratori externi	2.000 mii lei

De data aceasta, principala pondere revine în seama personalului de specialitate, așa cum este și normal, devansând cu mult personalul de conducere și administrativ.

În mod echivalent, s-au echilibrat și celelalte cheltuieli de personal:

	<u>buget</u>	<u>realizat</u>
- C.A.S.	356.743 mii lei	356.252 mii lei
- șomaj	77.732 mii lei	77 732 mii lei
- sănătate	77.255 mii lei	77.253 mii lei

Situația cheltuielilor de deplasare a fost următoarea:

	<u>buget</u>	<u>realizat</u>
- deplasări în țară	270.000 mii lei	3.688 mii lei
- deplasări în străinătate	576.000 mii lei	50.845 mii lei

Cheltuielile de capital au continuat să aibă o pondere importantă, deoarece creșterea personalului de specialitate a făcut necesară achiziționarea suplimentară de aparatură electronică, precum și alte cheltuieli care aveau în vedere perspectiva mutării într-un sediu definitiv. Din totalul cheltuielilor de capital, prezentăm în continuare câteva cifre mai importante:

	<u>buget</u>	<u>realizat</u>
- calculatoare (35 buc.)	390.000 mii lei	389.410 mii lei
- software	60.000 mii lei	59.237 mii lei
- componente hardware	29.000 mii lei	28.071 mii lei
- imprimante	17.000 mii lei	14.990 mii lei

- copiatoare	26.000 mii lei	25.410 mii lei
- instalație aer condiționat	58.000 mii lei	54.740 mii lei
- execuție rețea	80.000 mii lei	76.978 mii lei
- mobilier	93.100 mii lei	90.504 mii lei

În urma achiziției noii serii de calculatoare, fiecare persoană de specialitate are la dispoziție un calculator propriu, asigurându-se astfel o activitate eficientă și operativă, specifică oricărei instituții moderne. Suma cheltuită pentru execuția rețelei a avut în vedere tocmai această legătură între toate calculatoarele, în scopul circulației informației între diferitele departamente ale instituției, cu maximă rapiditate și exactitate.

Cheltuielile materiale și de servicii au înregistrat o creștere importantă în comparație cu anul 1997. Din totalul sumei alocate de la buget în valoare de 985.000 mii lei, au fost cheltuite 697.903 mii lei. Dintre acestea, cele mai importante au fost:

	<u>buget</u>	<u>realizat</u>
- cheltuieli pentru întreținere și gospodărești	365.959 mii lei	365.959 mii lei
- reparații curente	175.000 mii lei	136.957 mii lei
- materiale și prestări de serviciu cu caracter funcțional	145.000 mii lei	25.521 mii lei

Se constată că cea mai mare parte a sumei consumată la acest capitol revine cheltuielilor pentru întreținere și gospodărie, în care intră și plățile către Regia Autonomă a Protocolului Patrimoniului de Stat, pentru vila din strada Turgheniev (întreținere, electricitate, curățenie etc.).

În încheiere, menționăm că, în urma controlului efectuat de Curtea de Conturi, s-a constatat că în anii 1997 și 1998 a fost respectată încadrarea în creditele bugetare aprobate, atât pe capitole de cheltuieli, cât și pe articole, în cadrul capitolelor.